

PROGNOZA

ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DO ZMIANY STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY FILIPÓW

WYNIKAJĄCA ZE STRATEGICZNEJ OCENY NA ŚRODOWISKO

Opracowała: Alicja Jaworowska – Jurewicz
Zaktualizował na potrzeby zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego opracowywanego na mocy Uchwały Nr XIX/232/2021 Rady Gminy Filipów z dnia 31 marca 2021 r. – Przemysław Dyczewski

Zmiany tekstu wyróżniono czcionką Arial 11 w kolorze zielonym.

Suwałki 2018 r.
Suwałki, grudzień 2022 r.

Spis treści

1. **Informacje o zawartości**, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami
 - 1.1. Podstawa prawna i zakres opracowania
 - 1.2. Cel prognozy
 - 1.3. Zawartość projektu zmian Studium
2. **Informacje o metodach** zastosowanych przy sporządzaniu prognozy
3. **Propozycje dotyczące przewidywanych metod** analizy skutków realizacji postanowień zmian studium oraz częstotliwość jej przeprowadzania
4. **Informacje o możliwym transgranicznym** oddziaływaniu na środowisko
5. **Istniejący stan środowiska** oraz potencjalne zmiany jego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu
 - 5.1. Procesy przyrodnicze
 - 5.2. Diagnoza stanu antropizacji środowiska przyrodniczego
 - 5.3. Obszary objęte ochroną prawną
 - 5.4. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku brak realizacji przedsięwzięcia
6. **Stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym** znaczącym oddziaływaniem
7. **Istniejące problemy ochrony środowiska** istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o Ochronie Przyrody
8. **Cele ochrony środowiska** ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu
 - 8.1. Zagrożenia przyrodnicze
9. **Przewidywane znaczące oddziaływania**, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony Natura 2000 oraz integralność tego obszaru na środowisko
 - 9.1. Różnorodność biologiczna i roślinność
 - 9.2. Ludzie
 - 9.3. Zwierzęta
 - 9.4. Powietrze atmosferyczne i klimat akustyczny
 - 9.5. Krajobraz i powierzchnia ziemi
 - 9.6. Wody powierzchniowe i wody podziemne
 - 9.7. Zasoby naturalne
 - 9.8. Zabytki i dobra materialne
 - 9.9. Obszary Natura 2000
10. **Rozwiązania mające na celu zapobiegania**, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru
11. **Rozwiązania alternatywne** do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonywania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy
12. **Opis przewidywanych metod** i częstotliwość monitoringu w przypadku znaczącego wpływu na środowisko, spowodowanego realizacją inwestycji
13. **Streszczenie** w języku niespecjalistycznym

Oświadczenie

1. Informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami

1.1. Podstawa prawna i zakres opracowania

Podstawę prawną wykonania prognozy stanowi:

- art.46.1.ustalony ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (~~Dz.U. 2013 r., poz.1235 ze zm.~~) (Dz.U. 2022 r., poz.1029 ze zm.),
- uchwały Nr VII/32/15 Rady Gminy Filipów z dnia 31 sierpnia 2015 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Filipów,
- uchwała Nr XIX/232/2021 Rady Gminy Filipów z dnia 31 marca 2021 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Filipów,
- projektu zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Filipów.

Zakres i stopień szczegółowości prognozy został uzgodniony przez:

- Regionalnego Dyrektora Środowiska w Białymstoku Wydział Spraw Terenowych I w Suwałkach pismem z dnia 09 listopada 2016 r, znak: WSTI.411.1.21.2016.DKV,
- Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Suwałkach pismem z dnia 11 listopada 2016 r., znak: NZ.4462.50.2016.

Zakres i stopień szczegółowości prognozy został uzgodniony przez:

- Regionalnego Dyrektora Środowiska w Białymstoku Wydział Spraw Terenowych I w Suwałkach pismem z dnia 22 stycznia 2022 r, znak: WSTI.411.1.1.2022.DKV,
- Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Suwałkach pismem z dnia 18 stycznia 2022 r., znak: NZ.0523.2.2022.

Prognoza oddziaływania na środowisko obejmuje następujące, podstawowe zagadnienia:

- diagnozę stanu środowiska przyrodniczego obszaru zmian studium i jego otoczenia;
- określenie i ocenę skutków wpływu realizacji ustaleń studium na poszczególne komponenty środowiska przyrodniczego we wzajemnym ich powiązaniu oraz na jakość życia i zdrowie ludzi,
- określa i ocenia skutki wpływu realizacji ustaleń zmian studium według charakteru ich oddziaływania na środowisko;
- uwarunkowania ochrony środowiska kulturowego i zabytków;
- ocenę zgodności zmian studium z opracowaniem ekofizjograficznym i programem ochrony środowiska;
- sposoby minimalizacji negatywnego wpływu ustaleń planu na środowisko przyrodnicze;
- informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy i o przewidywanych metodach analizy realizacji projektowanego dokumentu;
- syntezę, streszczenie w języku niespecjalistycznym .

Zgodnie z art.51 ustaloną ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (~~Dz.U. 2013 r., poz.1235 ze zm.~~) (Dz.U. 2022 r., poz.1029 ze zm.) prognoza oddziaływania na środowisko :

1) zawiera:

- a) informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- b) informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- c) propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- d) informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
- e) streszczenie w języku niespecjalistycznym;
- f) oświadczenie autora, a w przypadku gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów - kierującego tym zespołem, o spełnieniu wymagań, o których mowa w art. 74a ust. 2, stanowiące załącznik do prognozy,
- g) datę sporządzenia prognozy, imię, nazwisko i podpis autora, a w przypadku gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów - imię, nazwisko i podpis kierującego tym zespołem oraz imiona, nazwiska i podpisy członków zespołu autorów;

2) określa, analizuje i ocenia:

- a) istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
- b) stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
- c) istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
- d) cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
- e) przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne na cele i przedmiot ochrony obszaru NATURA 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na:
 - różnorodność biologiczną,
 - ludzi,
 - rośliny,
 - wodę,
 - powietrze,
 - powierzchnię ziemi,
 - krajobraz,
 - klimat,
 - zasoby naturalne,
 - zabytki,
 - dobra materialne
- z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy;

3) przedstawia:

a) rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natu ra 2000 oraz integralność tego obszaru,

b) biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru – rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania pracy prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

1.2. Cel prognozy

Celem prognozy jest określenie wpływu na środowisko (rozumie się przez to również oddziaływanie na zdrowie ludzi) :

- skutków wynikających z przeznaczenia terenu,
- skutków realizacji projektu zmian studium na poszczególne komponenty środowiska.

Prognoza ocenia stan i funkcjonowanie środowiska,

- zgodność z przepisami prawa z zakresu ochrony środowiska,
- ocenia zagrożenia dla środowiska i zmiany w krajobrazie.

1.3. Zawartość projektu zmiany Studium

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Filipów uchwalone uchwałą Nr XXVIII/199/2014 Rady Gminy Filipów z dnia 12 lutego 2014 roku, **jest nieaktualne zmienione uchwałą Nr XXXI/221/2018 Rady Gminy Filipów z dnia 16 października 2018 roku**, wymaga zmian i aktualizacji w pełnym zakresie w granicach administracyjnych Gminy Filipów.

Studium zawiera część tekstową i graficzną, uwzględniając zasady określone w koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, ustalenia strategii rozwoju i planu zagospodarowania przestrzennego województwa oraz strategii rozwoju gminy.

Studium sporządzone jest dla obszaru w granicach administracyjnych gminy. Przedmiotem zmiany Studium jest:

- 1) Aktualizacja wyznaczenia obszarów, na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW, a także stref ochronnych związanych z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu;
- 2) Aktualizacja zapisów studium w zakresie rozwoju osadnictwa;
- 3) Dostosowanie zapisów studium do obowiązującego stanu prawnego.

Zmiana Studium sporządzona jest dla obszaru w granicach administracyjnych gminy. Przedmiotem zmiany Studium jest:

- 1) Aktualizacja zapisów dotyczących lokalizacji terenów produkcyjnych, przemysłowych oraz usługowych;
- 2) Aktualizacja wyznaczenia obszarów, na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy zainstalowanej większej niż 500 kW, a także stref ochronnych związanych z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu;
- 3) Aktualizacja zapisów studium w zakresie rozwoju osadnictwa;

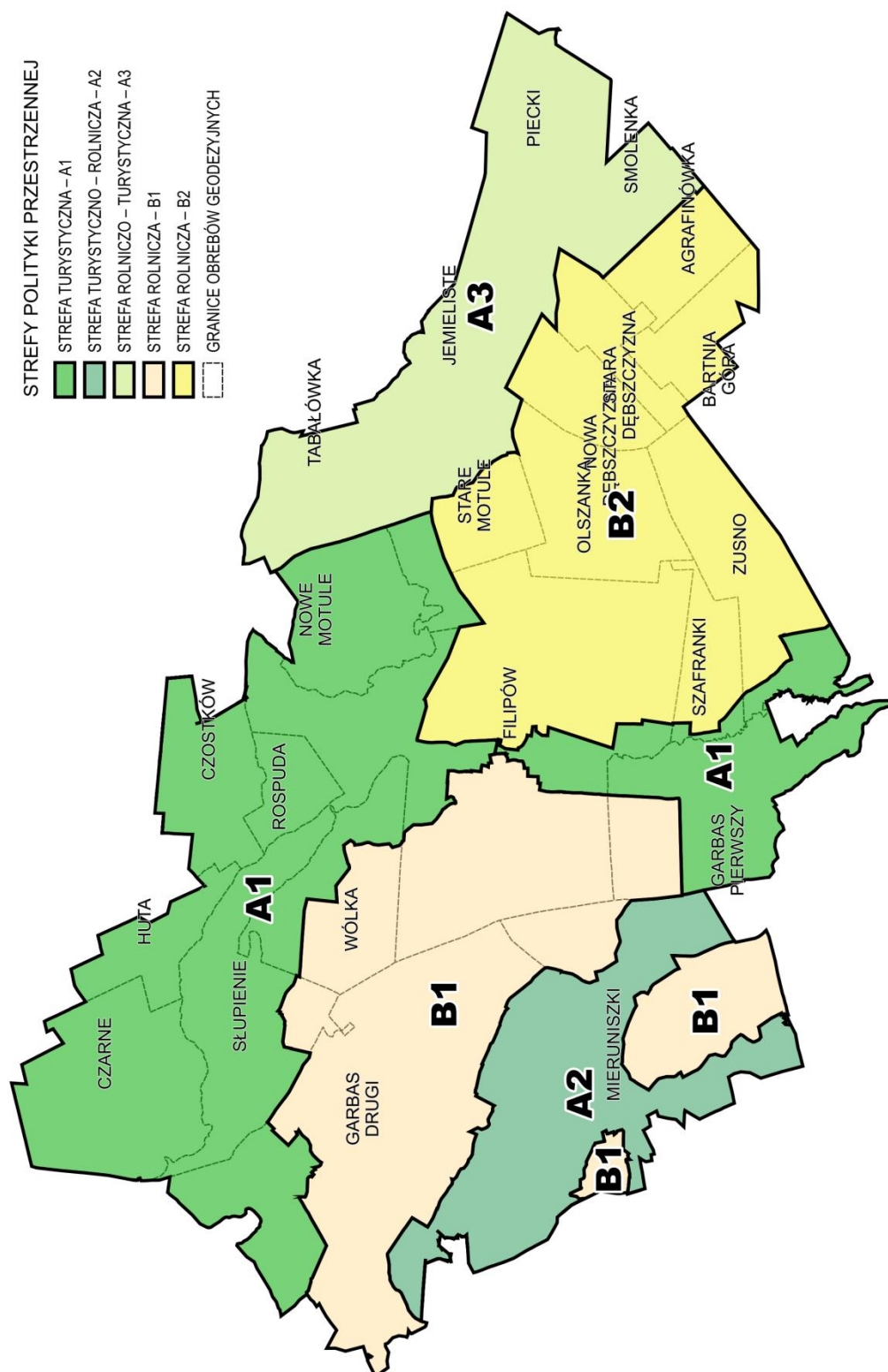
- 4) Aktualizacja zapisów studium w zakresie lokalizacji obszarów szczególnego zagrożenia powodzią;
- 5) Dostosowanie zapisów studium do obowiązującego stanu prawnego.

Ustalenia studium są wiążące dla organów gminy przy sporządzaniu planów miejscowych.

Priorytetem zmiany Studium jest ochrona środowiska, oraz podejmowanie działań zgodnych z wytycznymi zawartymi w aktach prawa dla poszczególnych form ochrony przyrody.

Kluczowym elementem dotyczącym ustaleń Studium są ustalenia w zakresie kierunków zmian w strukturze przestrzennej oraz w przeznaczeniu terenów zgodnych z zasadami ochrony środowiska. Gminę podzielono na strefy polityki przestrzennej oznaczone symbolami (ryc.1):

1. A1-strefa turystyczna,
2. A2-strefa turystyczno-rolnicza,
3. A3-strefa rolniczo-turystyczna,
4. B1-strefa rolnicza,
5. B2-strefa rolnicza.

Ryc.1 Strefy polityki przestrzennej Gminy Filipów

Ustalenia dotyczące rozwoju obszarów w ustalonych terenach wyróżnionych i w strefach poza terenami wyróżnionymi

Gmina zamierza opracować miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego dla obszarów rozwojowych w poszczególnych strefach A1, A2, A3, B1, B2 ale również przystąpić do opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla obszarów, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym, szczególnie w przypadku występowania użytków objętych ochroną. Dopuszcza się sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla terenów innych niż wskazane na rysunku studium lub w innych granicach, gdy ich sporządzenie będzie uzasadnione i będzie służyć potrzebom mieszkańców, rozwojowi turystyki i wypoczynku oraz aktywizacji gminy. W takim przypadku kierunki zagospodarowania winny być zgodne z ustaleniami dotyczącymi poszczególnych stref polityki przestrzennej.

Na terenie Gminy Filipów wyróżniono następujące rodzaje terenów:

1. Obszary zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej (MN)
2. Obszary zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i letniskowej (MN/ML)
3. Obszary zwartej zabudowy wiejskiej (RM, RM/MN, RM/U, itp.)
4. Obszary usługowe (U)
5. Obszary produkcyjne, składy i magazyny (P)
6. Obszary rekreacji i turystyki (UT)
7. Obszary oze (na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW, a także ich strefy ochronne związane z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu) (OZE)
8. Obszary rolne (wskaźniki dotyczą zabudowy zagrodowej) (R-RM)
9. Obszary zabudowy wielorodzinnej (WM).

Obszary zwartej zabudowy wiejskiej obejmują zabudowę zagrodową i obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych, mieszkaniową jednorodzinną, rekreacji indywidualnej, pensjonatową, usługową nieuciążliwą, tereny sportu, rekreacji, komunikacji, tereny zielone, lasy i zadrzewienia, infrastrukturę, itp. Oraz pozostałe tereny rolne.

Obszary zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej (MN) obejmują zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, rekreacji indywidualnej, pensjonatową, usługową nieuciążliwą, istniejącą zabudowę zagrodową i obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych, tereny sportu, rekreacji, komunikacji, tereny zielone, lasy i zadrzewienia, infrastrukturę itp.

Obszary zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej (MW) obejmują zabudowę mieszkaniową wielorodzinną, usługową nieuciążliwą, tereny sportu, rekreacji, komunikacji, tereny zielone, lasy i zadrzewienia, infrastrukturę itp.

Obszary usługowe (U) obejmują zabudowę usługową w której dopuszczona jest funkcja mieszkaniowa, istniejącą zabudowę zagrodową i obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych, istniejącą zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, sportu, rekreacji, komunikacji, tereny zielone, lasy i zadrzewienia, infrastrukturę itp.

Obszary produkcyjne, składy i magazyny (P) obejmują zabudowę produkcyjną, składów, magazynów, usługową, sportu, rekreacji, komunikacji, tereny zielone, lasy i zadrzewienia, infrastrukturę itp., istniejącą zabudowę mieszkaniową z tym, że funkcja

mieszkaniowa winna być minimalizowana.

Obszary rekreacji i turystyki (UT) obejmują zabudowę usługową w której dopuszczona jest funkcja mieszkaniowa, zabudowę rekreacji indywidualnej, istniejącą zabudowę mieszkaniową jednorodzinną i zagrodową, tereny sportu, rekreacji, również takie, w których zabudowa budynkami kubaturowymi jest przewidywana jedynie w niezbędnym zakresie, sportu, rekreacji, komunikacji, tereny zielone, lasy i zadrzewienia, infrastrukturę.

Obszary rolne (R) obejmują grunty rolne w rozumieniu ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych, nieużytki, tereny zielone, lasy i zadrzewienia, infrastrukturę, tereny komunikacji.

~~**Obszar oze (OZE)** obejmuje grunty przemysłowe na których rozmieszczone będą i są urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW, a także ich strefy ochronne związane z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu, a także obiekty budowlane z nimi związane, nieużytki, tereny zielone i zadrzewienia, infrastrukturę, tereny komunikacji.~~

Obszar oze (OZE) obejmuje grunty przemysłowe na których rozmieszczone będą i są urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy zainstalowanej większej niż 500 kW, a także ich strefy ochronne związane z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu, a także obiekty budowlane z nimi związane, nieużytki, tereny zielone i zadrzewienia, infrastrukturę, tereny komunikacji.

Treść Studium została przedstawiona graficznie na dwóch rysunkach, gdzie przedstawiono uwarunkowania gminy, głównie są to uwarunkowania wynikające ze środowiska –przyrodniczego (ryc.2) oraz przedstawiono kierunki zagospodarowania przestrzennego na bazie uwarunkowań przyrodniczych (ryc.3).

Projektowany dokument ma powiązania z niżej wymienionymi dokumentami i opracowaniami tj. z:

- Opracowaniem ekofizjograficznym do zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Filipów,
- Programem ochrony środowiska dla gminy Filipów,
- Programem Ochrony Środowiska dla powiatu Suwalskiego,
- Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego,
- Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do 2020 r. – Uchwała Nr XXXI/374/13 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 9 września 2013 r.,
- [Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do 2030 r. – Uchwała Nr XVIII/213/2020 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 27 kwietnia 2020 r.,](#)
- Strategia Rozwoju Regionalnego 2010 – 2020,
- Projektem Korytarzy Ekologicznych Łączących Europejską sieć NATURA 2000 w Polsce opracowanym przez Zakład Badania Ssaków Polskiej Akademii Nauk w 2005 r.,
- Projektem Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, w którym planuje się zwiększenie odporności struktur przestrzennych kraju na zagrożenia energetyczne w wyniku dywersyfikacji źródeł zaopatrzenia w nośniki energii i integracji systemów przesyłowych z krajami sąsiednimi, a także wyrównywanie dysproporcji w wyposażeniu w sieci przesyłowe energii elektrycznej różnych regionów kraju,
- Strategicznym planem Adaptacji dla Sektorów i obszarów Wrażliwych na Zmiany Klimatu do roku 2020 z Perspektywa do roku 2030,
- Polityką Ekologiczną Państwa,
- Strategią Rozwoju Kraju na lata 2007 – 2015,
- Raportem o stanie środowiska Województwa Podlaskiego 2015, Białystok, 2016 r.,
- [Stan Środowiska w Województwie Podlaskim, Raport 2020, Białystok 2020,](#)
- Informacją Podlaskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska o stanie środowiska na terenie powiatu suwalskiego w 2016 r.,
- Informacją Podlaskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska o stanie środowiska na terenie powiatów : suwalskiego grodzkiego i suwalskiego ziemskiego w 2016 r.,
- Planem Gospodarki Odpadami Województwa Podlaskiego na lata 2012-2017,
- [Planem Gospodarki Odpadami Województwa Podlaskiego na lata 2016-2022,](#)
- Programem ochrony powietrza dla strefy podlaskiej,
- Dyrektywą 2000/60/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiającej ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (Dz. U. UE L z dnia 22 grudnia 2000 r.) tzw. Ramowej Dyrektywie Wodnej,
- Ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska,
- Ustawą z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko,
- Ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
- Ustawą z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych,
- Ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym,

- Ustawą z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne,

2. Informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy

W prognozie zastosowano następujące metody prognozowania:

- analogii środowiskowych,
- diagnozy stanu środowiska na podstawie kartowania,
- wizualizacji fotograficznej,
- analiz kartograficznych,
- indukcyjno – opisową.

Z uwagi na szczególnie charakter oddziaływania obiektów przewidzianych zmianami studium posłużono się metodą opisową, obejmującą przedstawienie wpływu, a następnie ocenę stopnia i zakresu oddziaływania na środowisko inwestycji na różnych etapach ich realizacji.

Przygotowanie prognozy obejmowało następujące etapy:

Etap I – obejmował przegląd dokumentów określających charakterystykę istniejącego stanu zasobów środowiska, uwzględniając w sposób szczególny przewidywane znaczące oddziaływanie oraz obszary prawnie chronione. Analizie poddano także akty prawa lokalnego, krajowego i wspólnotowego z zakresu ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju pod kątem skutków środowiskowych realizacji przedmiotowej zmiany.

Etap II – dokonano w nim analizy oddziaływania na środowisko. Dokonano oceny oddziaływań na poszczególne elementy środowiska ze względu na rodzaj i charakter oddziaływań.

Na podstawie oceny dokonano podsumowania pod kątem oddziaływań pozytywnych, negatywnych, bezpośrednich, pośrednich, krótko i długoterminowych, odwracalnych i nieodwracalnych.

Przeanalizowano także możliwość skumulowanego i transgranicznego oddziaływania planowanych inwestycji.

3. Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji dokumentu oraz częstotliwość jej przeprowadzania

Zgodnie z art. 32 ustawy z dnia 23 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (~~Dz. U. Nr 80, poz. 717 z późniejszymi zmianami~~) (Dz. U. z 2022 r., poz. 503 z późniejszymi zmianami) organ sporządzający Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (lub jego zmiany) – wójt zobowiązany jest przynajmniej raz w czasie kadencji Rady do przeprowadzenia analizy zmian w zagospodarowaniu przestrzennym, w tym skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu.

Wykonanie pomiarów natężeń hałasu przenikającego do środowiska jest również obowiązkiem wynikającym z:

- art. 57 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 7 lipca 1994r. Prawo budowlane,
- art. 76 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska.

Monitoring podstawowych zanieczyszczeń atmosfery, hałasu oraz systemów oczyszczania ścieków, wód stanowi zadanie WIOŚ szczególnie na zamówienie niezależnych badań przez Samorząd Gminy.

W przypadku, gdy zaistnieje możliwość negatywnego oddziaływania któregoś z elementów planowanej inwestycji na chronione środowisko przyrodnicze lub na siedliska chronionych gatunków roślin bądź też inne chronione elementy przyrody o znaczeniu priorytetowym przewidywany jest monitoring podczas eksploatacji. Monitoring miałby na celu określenie skuteczności zastosowanych rozwiązań w celu ochrony przyrody (np. ocena skuteczności

zainstalowanych urządzeń mających na celu minimalizację skutków negatywnych oddziaływań danych inwestycji na środowisko).

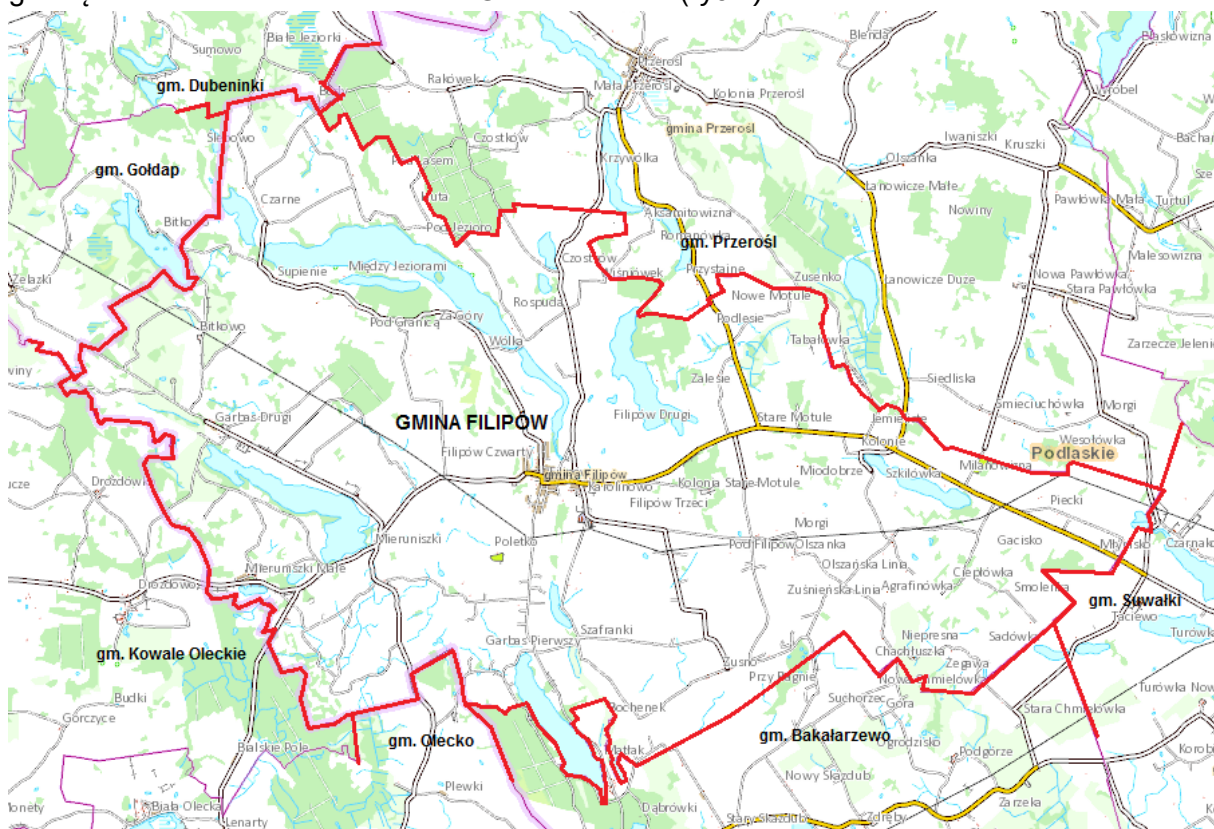
4. Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko

Realizacja ustaleń Studium ze względu na ich skalę i lokalne oddziaływanie nie będą miały wpływu na sąsiadujące gminy i kraje najbliższe sąsiadujące.

5. Istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany jego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu

Gmina Filipów położona jest w północnej części województwa Podlaskiego w powiecie suwalskim, zajmuje 150,4 km² powierzchni.

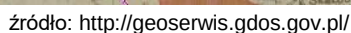
Od północy Gmina sąsiaduje z gminą Przerośl od zachodu z gminą Dubeninki, Gołdap, Kowale Oleckie i Olecko w województwie Warmińsko – Mazurskim oraz od południa i z gminą Bakalarzewo i od wschodu z Gmina Suwałki (ryc.4).

źródło: mapy.geoportal.gov.pl

Ryc. 4 Położenie Gminy Filipów na tle gmin sąsiadujących

Gmina Filipów wg regionalizacji fizycznogeograficznej (wg Kondrackiego) Polski położona jest w obrębie trzech mezoregionów. W większości gmina położona jest na obszarze mezoregionu Pojezierza Zachodniosuwalskiego, natomiast nieznaczna część wschodniej gminy to mezoregion Pojezierza Wschodniosuwalskiego i mezoregion Równiny Augustowskiej (ryc.5).

Środowisko abiotyczne

Rzeźba terenu obszaru gminy Filipów została ukształtowana głównie na skutek akumulacyjnej działalności lodowca i wód lodowcowych w okresie zlodowacenia bałtyckiego. Charakteryzuje się licznymi pagórkowatymi wysoczyznami morenowymi, moreną czołową, wytopiskami i polem sandrowym z doliną rzeki Rospudy. Największy wpływ na obecną rzeźbę terenu miała ostatnia faza zlodowacenia bałtyckiego – pomorska. Charakterystyczne dla obszaru gminy są głębokie rynny którymi płyną rzeki lub są wypełnione wodą tworząc jeziora. W centralnej części gminy znajduje się rynna rzeki Rospuda. W krajobrazie zaznacza się wyraźnie spadkiem terenu ze strony wschodniej i zachodniej. W części południowo-wschodniej zlokalizowana jest rynna polodowcowa tworząca koryto rzeki Zuśnianki.

- wysoczyznę morenową pagórkowatą,

- rynny polodowcowe,
- współczesne doliny rzeczne.

Wysoczyzna morenowa, która obejmuje przeważającą część gminy. Położona jest na wysokości 180 – 210 m n.p.m. w części południowej, w północnej części wysokości dochodzą do 240 m n.p.m. z deniwelacjami rzędu 20 – 30 m, nachylenia terenu w granicach 5 – 10%, 10-15% i powyżej 15%. Powierzchnia jest silnie urozmaicona szeregiem mniejszych form.

Na uwagę zasługują wzniesienia i pagórki moreny czołowej o wysokościach względnych dochodzących do 10 m. Na terenie gminy występują one w formie pojedynczych,

odizolowanych wzgórz czy pagórków. Największe ich zgrupowanie stwierdzono w rejonie miejscowości Czarne, Huta, Wólka (północna część gminy) oraz w środkowej części gminy w okolicach wsi Supienie, Motule Stare, Dębszczyzna Stara i Nowa. Pomiędzy nimi występują bardzo często liczne obniżenia i zagłębienia różnej wielkości i kształtu, zajęte często przez jeziora, bagna i torfowiska.

Rynna polodowcowa spotykana w centralnej części gminy ma odmienny charakter związany z erozyjną działalnością lodowca, położona na wysokości 180 – 200 m n.p.m. ograniczona zboczami o spadkach zróżnicowanych rzędu ok. 5% lub 10-15%. Przebiega ona w kierunku zbliżonym do południkowego. Stanowi długie i wąskie obniżenie na północnym zachodzie, rozszerzając się ku południowi

Południowa i środkowa część omawianej jednostki posiada strome zbocza o spadkach z przewagą powyżej 15%. Rzeźba na ogół równinna lub lekko falista. Natomiast część północna bardziej zróżnicowana, o większych deniwelacjach. W dnie rynny występują pagórki ozów oraz powierzchnia sandrowa o dość zróżnicowanej rzeźbie – płaskiej bądź lekko falistej w części południowej, bardziej urozmaiconej w części północnej.

We wschodniej części gminy w sąsiedztwie jeziora Jemieliste występuje również rynna polodowcowa lecz mniejszych rozmiarów od wcześniej opisanej. Przebiega ona z północnego zachodu na południowy wschód. Zbocza jej są mniej strome, a dno płaskie i równinne. Położona jest do wysokości 200 m n.p.m. a spadki nie przekraczają 5%.

W dnie rynny występują formy szczelinowe wykształcone jako kemy i ozy. Są to formy niewielkich rozmiarów i występują sporadycznie w obrębie gminy. Stanowią je wzgórza i pagórki o zróżnicowanych kształtach i wysokościach bezwzględnych.

Do form późnoplejstoczeńskich i holocentrycznych na terenie gminy należą współczesne doliny rzeczne oraz młode wcięcia i załomy erozyjne. Wśród dolin rzecznych największa jest dolina rzeki Rospudy. Płynie ona przez środek gminy. Dno jest płaskie, podmokłe o zróżnicowanej szerokości. Inne doliny w gminie są formami niewielkimi o dnach również podmokłych i zabagnionych. Odmienny charakter dolin spotykamy w rejonie jez. Rospudy. Są to doliny głęboko wcięte w otaczający teren. Dna dolin są płaskie i wyrównane, a zbocza bardzo strome lokalnie urwiste.

Dość licznie w obrębie wysoczyzny pagórkowatej występują obniżenia i zagłębienia. Największe z nich spotykamy w rejonie Tabałówki, Zusna, Mieruniszek i Filipowa. Formy te powstanie swoje zawdzięczają prawdopodobnie nierównomiernej akumulacji materiału moreny dennej, bądź w wyniku późniejszego wytapiania się martwego lodu.

Oprócz form naturalnych występują formy pochodzenia antropogenicznego. Występują one sporadycznie i osiągają nieznaczne rozmiary. Stanowią je głównie wyrobiska poeksploatacyjne oraz wcięcia i nasypy drogowe.

Ogólnie można stwierdzić, że duże urozmaicenie rzeźby gminy stwarza pewne ograniczenia dla rozwoju sieci osadniczej i rozwoju rolnictwa (mechanizacja). Duże nachylenia zboczy wysoczyzny oraz poszczególnych pagórków i wzgórz morenowych wpływają na powstanie procesów erozyjnych niszczących glebę oraz powstawanie pojedynczych, lokalnych osuwisk (ryc.5). duże nachylenia utrudniają mechanizację rolnictwa.

Najbardziej przydatne dla osadnictwa i rolnictwa są tereny wysoczyzny o nachyleniach nie przekraczających 10%.

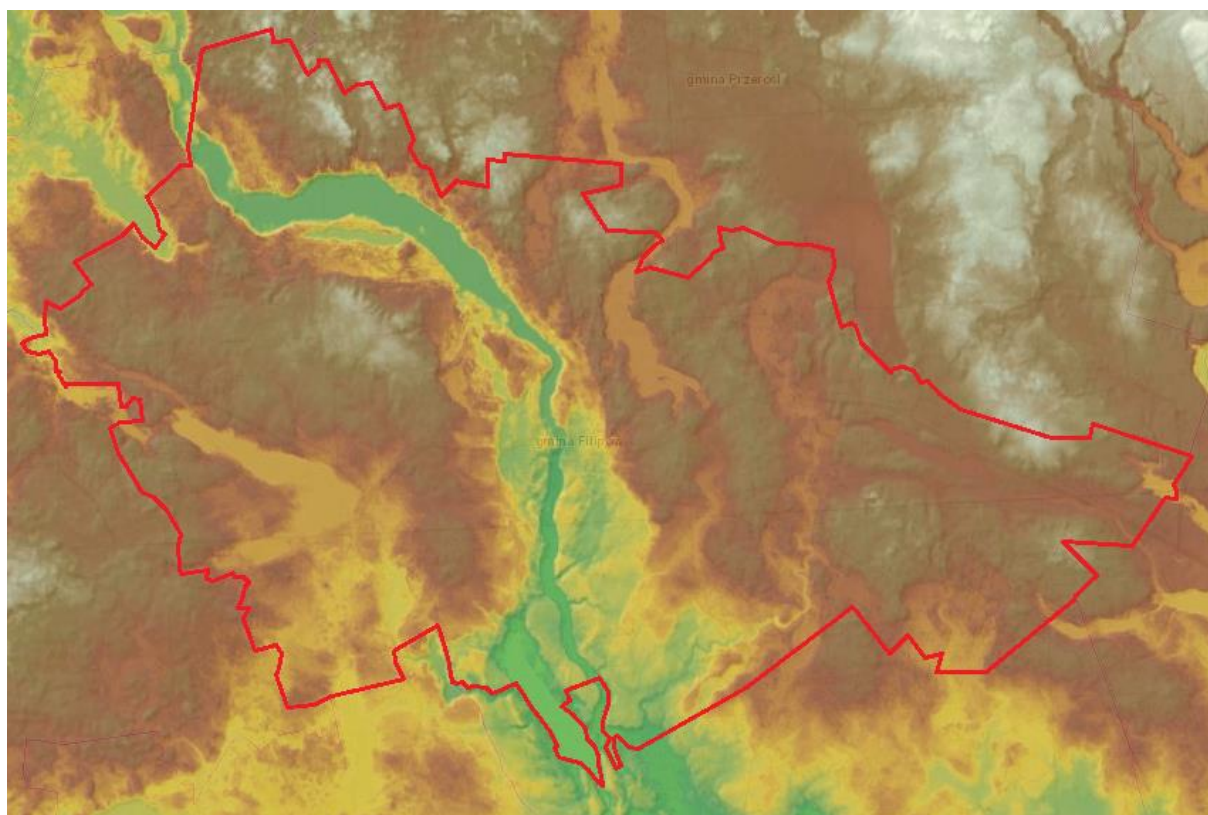
Fot.1 Pole uprawne na sandrze w okolicach wsi Piecki

Fot. 2 Wysoczyzna morenowa w okolicach wsi Wólka

Fot. 3 Fragment wysoczyzny morenowej „Między Jeziorami”

źródło: <http://mapy.geoportal.gov.pl/>

Ryc.6 Ogólny zarys rzeźby terenu Gminy Filipów

Budowa geologiczno – gruntowa i surowce mineralne

Pod względem geologicznym obszar gminy Filipów położony jest w obrębie antekliny mazursko – suwalskiej (wyniesienie mazursko – suwalskie).

Bezpośrednie podłoże utworów czwartorzędowych stanowią osady trzeciorzędowe. Wykształcone są w postaci opok ilastych i wapienno – ilastych oraz piaski i piaski glaukonitowe bądź margle glaukonitowe. Miąższość czwartorzędu na terenie gminy

wynosi średnio 200 – 300 m. W skład czwartorzędu wchodzi utwory plejstoceńskie i holocenne.

Na powierzchni terenu występują przede wszystkim gliny zwałowe, często spiaszczone w stropie bądź piaski gliniaste oraz piaski i żwiry związane z działalnością wód topniejącego lodowca.

Największe rozprzestrzenienie w granicach gminy zajmują zwałowe utwory lodowcowe wykształcone jako gliny piaszczyste bądź piaski gliniaste. Miąższość tych utworów wynosi przeważnie ponad 4,5 m.

Gliny stanowią na ogół korzystne podłoże budowlane, jednak nośność ich jest zmienna, zależna od konsystencji. Dominują tu gliny twardoplastyczne i plastyczne.

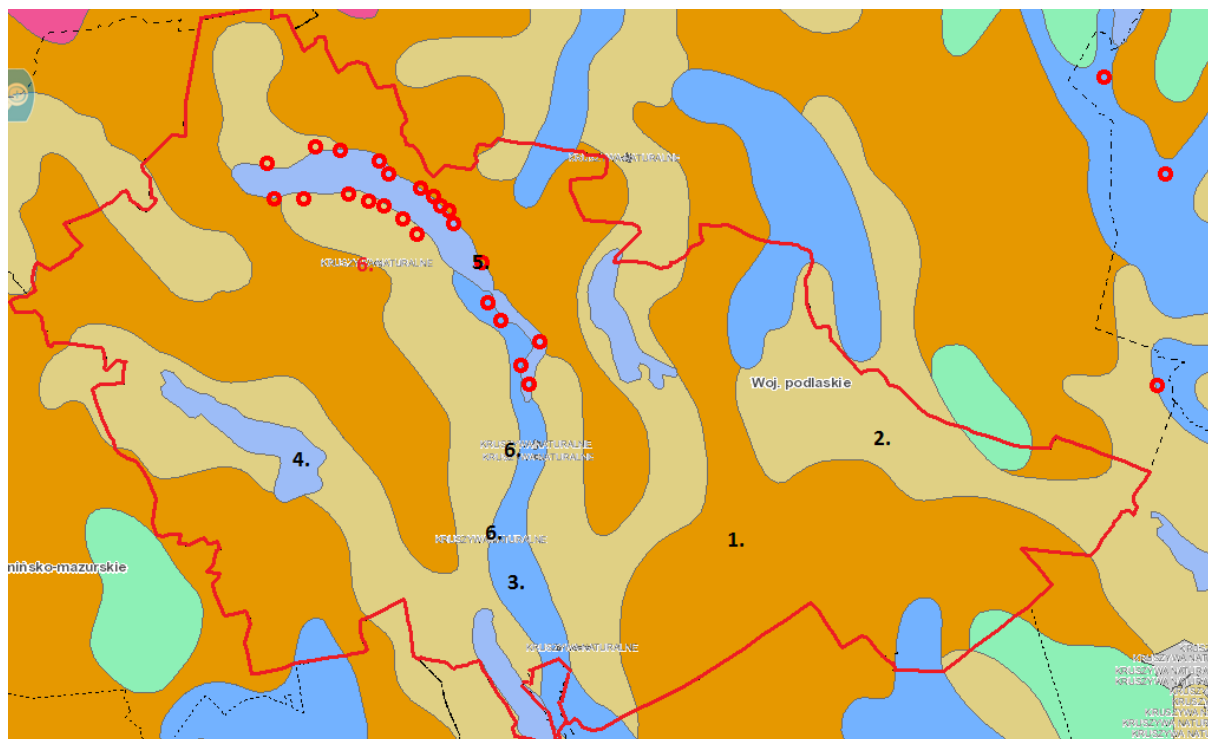
Do utworów akumulacji lodowcowej należy zaliczyć utwory czołowomorenowe, wykształcone jako piski i żwiry o różnych frakcjach oraz gliny, piaski i żwiry gliniaste z kamieniami. Występują one wyspowo w większości w środkowej i północnej części gminy. Stanowią korzystne grunty nośne dla budownictwa.

Do utworów akumulacji wodnolodowcowej na badanym terenie zaliczane są osady sandrowe, a także piaski i żwiry ozów i kemów. Osady budujące powierzchnie sandrowe wypełniają stare obniżenia.

Miąższość osadów wodnolodowcowych wypełniających obniżenia dochodzi do 10 – 20 m, lokalnie miąższość może wynosić 2 – 3 m. Na terenie gminy powierzchnie sandrowe występują w rynnie subglacialnej w okolicach Filipowa oraz we wschodniej części gminy w okolicach wsi Piecki. Są grunty korzystne dla budownictwa.

Znacznie mniejsze powierzchnie zajmują piski i żwiry ozów i kemów. Występują w formie odizolowanych pagórków środkowej części gminy, bądź zalegają w rynnie subglacialnej. Niektóre z nich przykryte są 2 – 3 m warstwa glin. Miąższości ich przekraczają z reguły 4,5 m. utwory te stanowią korzystne grunty dla budownictwa.

Utwory holocenne występują w dnach dolin rzecznych, w obniżeniach i zagłębieniach. Osady te to przede wszystkim piaski żwiry rzeczne, namuły pylaste i piaszczyste oraz torfy namuły torfiaste. Miąższość tych utworów z reguły przekracza 4,5 m. są to grunty młode, nieskonsolidowane o dużej ścisłości i pojemności wodnej i dlatego nie nadają się do bezpośredniego posadowienia budynków (ryc. 7).

źródło: www.bdl.lasy.gov.pl

- 1 – gliny zwałowe ich zwierzeliny oraz piaski i żwiry lodowcowe
- 2 – piaski i żwiry sandrowe,
- 3 – piaski, żwiry, mady rzeczne oraz torfy i namuły,
- 4 – jeziora i główne rzeki,
- 5 – osuwiska,
- 6 – złoża kruszywa naturalnego

Ryc.7 Powierzchniowe utwory geologiczne Gminy Filipów

Gmina Filipów stanowi teren występowania piasków i glin zwałowych, których wartość jako surowca budowlanego powinna być określona szczegółowymi badaniami. Piaski i żwiry eksploatowane są głównie do budowy dróg oraz na potrzeby własne mieszkańców. ~~Na stan grudzień 2015 r. na terenie gminy występuje 6 złóż kruszywa naturalnego w tym jedno aktywne Zusno II. Ilość oraz lokalizacje złóż na terenie gminy Filipów przedstawia poniższa tabela.~~

Tabela nr 1 Rejestr złóż na terenie gminy, wrzesień 2022

L.p.	Nazwa złóża	Kopalina główna	Pow. złoża w ha
1.	Filipów	Kruszywo naturalne piaski i żwiry	1,55
2.	Garbas	Kruszywo naturalne piaski i żwiry	1,62
3.	Wólka	Kruszywo naturalne piaski i żwiry	0,99
4.	Zusno	Kruszywo naturalne piaski i żwiry	0,54
5.	Filipów II	Kruszywo naturalne piaski i żwiry	0,95
6.	Wólka II	Kruszywo naturalne piaski i żwiry	1,43
7.	Zusno II	Kruszywo naturalne piaski i żwiry	1,67

źródło: <http://geoportal.pgi.gov.pl/>

Dwa z wyżej wymienionych złóż kopalin posiadają ustanowione: teren górniczy oraz obszar górniczy : „Zusno II” - położony na terenie działek ewidencyjnych 19 i 27 oraz „Wólka II” zlokalizowany na działce ewidencyjnej 7/4.

Na terenie gminy występuje liczne osuwiska nad jeziorem Rospuda w tym 6 zostało zarejestrowanych. Zarejestrowane osuwiska przedstawiono na ryc.8 i 9 oznaczono cyframi od 1 do 6.

1. N-34-70-A-c/1 Supienie,
2. N-34-70-A-c/2 Supienie,
3. N-34-70-A-c/3 Wólka,
4. N-34-70-A-d/1 Wólka ,
5. N-34-70-A-c/4 Czostków,
6. N-34-70-A-c/5 Czostków.

źródło: Starostwo Powiatowe Suwałki

Ryc. 8 Lokalizacja zarejestrowanych osuwisk nad jeziorem Rospuda (1, 2, 3, 5)

źródło: Starostwo Powiatowe Suwałki

Ryc. 9 Lokalizacja zarejestrowanych osuwisk nad jeziorem Rospuda- 4

Powstałe osuwiska są obrywami, zsuwami i spływami gruntów leśnych nad brzegami jeziora,
W celu zabezpieczenia osuwisk wskazane byłoby dokrzewianie, obsadzanie odkrytych gruntów osuwisk roślinnością.

Gleby

Gmina Filipów ma charakter rolniczy (ryc.10), dominuje uprawa zbóż i ziemniaków. Obszar gminy charakteryzuje się słabymi warunkami glebowo klimatycznymi.

Spowodowane jest to przede wszystkim skróconym okresem wegetacyjnym, oraz intensywnymi procesami erozji gleb powodowanej spływem powierzchniowym. Ogólny wskaźnik waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej wynosi niecałe 50 pkt., przy wskaźniku dla Polski wynoszącym 66,6 pkt. Największą wartość dla produkcji rolnej na terenie gminy przedstawiają gleby 4-go (żytniego bardzo dobrego) kompleksu przydatności rolniczej. Są to gleby IV a i IV b klasy gruntów ornych, są to gleby brunatne właściwe, rzadziej wylugowane i kwaśne, gleby bielcowe i pseudobielcowe, wytworzone z glin lekkich i średnich. Kompleks ten obejmuje gleby uniwersalne, stwarzające możliwości uprawy całej gamy roślin. Mniejszą wartość dla produkcji rolnej posiadają gleby 5-go (żytniego dobrego) kompleksu przydatności rolniczej (gleby głównie klasy IV b klasy gruntów ornych). Należą tu gleby wytworzone z piasków gliniastych na żwirach, piaskach gliniastych podścielanych glinami zlokalizowanych w terenach o zróżnicowanej rzeźbie. Są to najczęściej gleby brunatne wylugowane, właściwe i kwaśne oraz występujące niekiedy gleby bielcowe i pseudobielcowe charakterystyczne dla obszarów płaskich. Są to typowe gleby żytnio-ziemniaczane.

Do gleb mało korzystnych dla produkcji rolnej zaliczono gleby 6-go (żytniego słabego) kompleksu przydatności rolniczej (V klasa gruntów ornych). Są to gleby wytworzone ze żwirów gliniastych niecałkowitych występujących w położeniach płaskich i obniżeniach terenu oraz z piasków gliniastych całkowitych lecz zalegających na zboczach o większych nachyleniach. Są to gleby lekkie, zbyt przepuszczalne, o małej zdolności do magazynowania wody, a więc okresowo za suche.

Najmniejsza wartość rolniczą przedstawiają gleby 7-go (żytnio-łubinowego) kompleksu przydatności rolniczej, gleby VI klasy gruntów ornych. Są to gleby o składzie mechanicznym piasków luźnych i słabogliniastych, przewiewne i przepuszczalne, bardzo łatwe do uprawy mechanicznej. Występują one w centralnej i północnej części gminy.

Na terenie gminy występują głównie użytki zielone słabe bardzo słabe (3z). Zalicza się tu użytki zielone klas V i VI na glebach mineralnych, mułowo-torfowych, murszowo-mineralnych i torfowych. Wśród gleb mineralnych przeważają gleby glejowe brunatne i czarne ziemie właściwe.

Użytki zielone na glebach mineralnych zajmują często stanowiska pozadolinne, znajdują się one głównie w użytkowaniu pastwiskowym.

W obrębie dolin rzecznych i obniżeń terenowych użytki zielone występują zarówno na glebach torfowych jak też na mineralnych namytych (mady).

Łąki zaliczane do kompleksu 3z są najczęściej jednokośne. Znacznie mniejszy udział na terenie gminy mają średnie użytki(2z) zaliczane do łąk IV klasy, występują też przeważnie na małych powierzchniach, wzdłuż cieków i w obniżeniach.

Na terenie gminy mamy do czynienia z erozją gleb wynikającą z ukształtowania terenu, znaczny udział terenów o dużych spadkach.

Tab. 2 Użytkowanie gruntów na terenie gminy Filipów, na tle powiatu i województwa

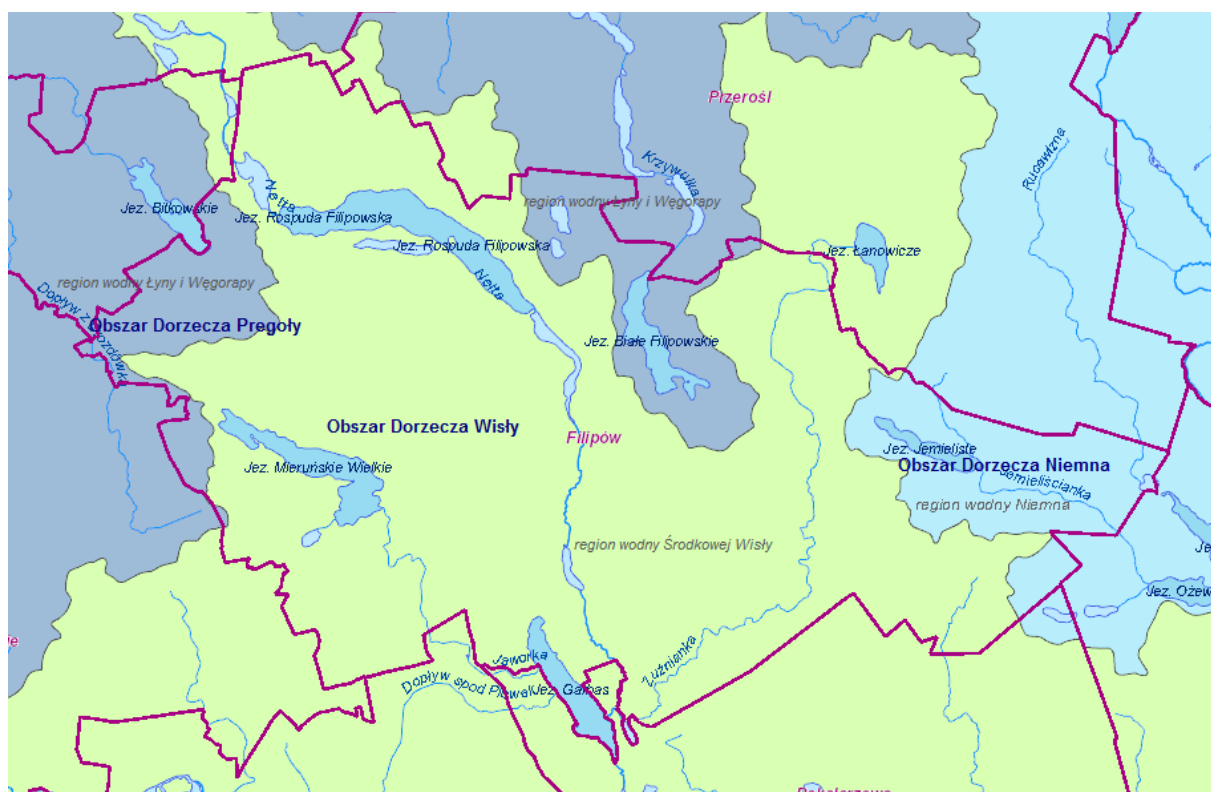
	Powierzchnia w ha ogółem	Powierzchnia użytków rolnych w ha				Lasy i grunty leśne w ha	Pozostałe grunty i nieużytki w ha
		Grunty orne	sady	ha łąki	pastwiska		
Filipów	15035	8202	32	550	2364	1474	2413

źródło: Starostwo powiatowe

oznaczenia cyfrowe na mapie: 1 – Lasy, 2- Łąki, 3 – Strefy upraw mieszanych, 4 – Grunty orne

Pod względem hydrograficznym gmina Filipów położona jest w zlewni Wisły, Pregoły i Niemna (ryc. 12). Większość terenu odwadnianą jest przez rzekę Rospudę i Zuśniankę w dorzeczu Wisły. Wschodnia część gminy odwadnianą jest przez rzekę Jemielisćiankę i Rucawiznę - dorzecze rzeki Niemen. Północna i część zachodniej gminy odwadnianą jest przez cieki (Krzywulka dopływ Bludzi, Dopływ z Drozdówka) należące do zlewni Łyny i Węgorapy w dorzeczu Pregoły.

Ryc. 12 Gmina Filipów na tle dorzeczy Wisły, Pregoty i Niemna

Jezióra charakteryzują się na ogół trudnodostępnymi brzegami (lokalnie dostępne). Linia brzegowa jest mało urozmaicona, brzegi urwiste lub strome, często zabagnione, co w dużym stopniu ogranicza ich rekreacyjne wykorzystanie.

Tabela3. Jeziora zlokalizowane na terenie gminy Filipów

Lp.	Nazwa jeziora	Powierzchnia (ha)	Stan ekologiczny
1.	Białe Filipowskie	130,4488	bardzo dobry
2.	Ślepak	9,6817	brak danych
3.	Czostków	24,7675	brak danych
4.	Czarne	43,8416	brak danych
5.	Rospuda Filipowska	333,7997	dobry
6.	Wysokie	29,5264	brak danych
7.	Kamienne	43,3095	brak danych
8.	Mieruńskie Wielkie	203,338	umiarkowany
9.	Mieruńskie Małe	12,5958	brak danych
10.	Długie	24,9697	brak danych
11.	Gatne	7,6981	brak danych
12.	Garbas	145,0558	dobry
13.	Jemieliste	67,4202	umiarkowany
14.	Okminek	10,00	brak danych

Fot.4 Jezioro Jemieliste

Fot.5 Jezioro Wysokie

Fot.6 Panorama na jezioro Rospuda Filipowska

Fot.7 Jezioro Rospuda Filipowska

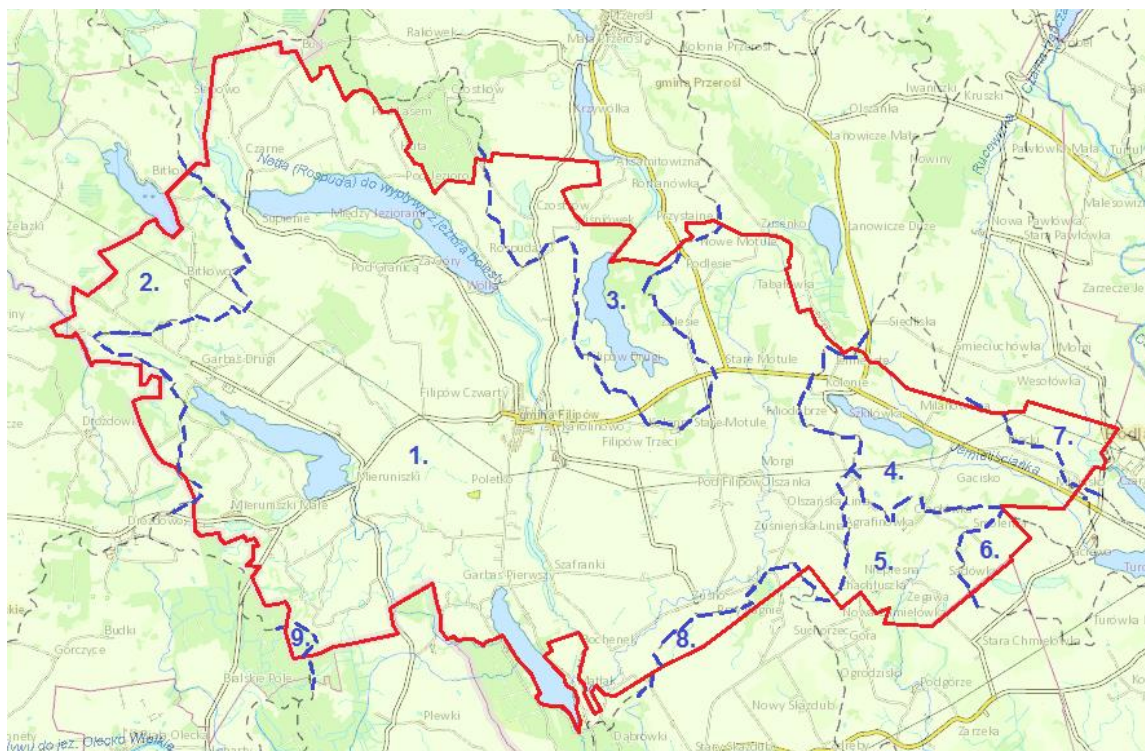

Fot. 8 Jezioro Kamienne

Fot. 9 Jezioro Mieruńskie Wielkie

Obszar gminy położony jest na 9 JCWP (Jednolitych Częściach Wód Powierzchniowych), w obrębie dorzeczy Wisły, Niemna i Pregoty (ryc.13).

źródło: <http://mapy.geoportal.gov.pl/>

Ryc.13 Położenie gminy Filpów na tle JCWP (Jednolitych Części Wód Powierzchniowych)

JCWP Dorzecza Wisły:

- 1** – PLRW200020262279 Netta (Rospuda) do wypływu z Jeziora Bolesty, w stanie złym, niezagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych, osiągnięcie co najmniej dobrego stanu ekologicznego oraz utrzymanie co najmniej dobrego stanu chemicznego wód, (LW30004 Rospuda Filipowska, stan dobry, zagrożona nieosiągnięcia celów środowiskowych, utrzymanie obecnego stanu ekologicznego wód),
- 8** – PLRW20001826223569 Czerwonka, w stanie dobrym, niezagrożona utrzymanie obecnego stanu ekologicznego wód,
- 9** – PLRW200018266119 Jegrznia (Lega) od źródeł do wpływu do jez. Olecko Wielkie w stanie złym zagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych, osiągnięcie co najmniej dobrego stanu ekologicznego oraz utrzymanie co najmniej dobrego stanu chemicznego wód
- 5** – PLRW200020262279 Szczeberka od źródeł do Blizny bez Blizny, w stanie złym, niezagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych, osiągnięcie co najmniej dobrego stanu ekologicznego oraz utrzymanie co najmniej dobrego stanu chemicznego wód.

JCWP Dorzecza Pregoty (region wodny Łyny i Węgorapy):

- 2** – PLRW7000185824329 Gołdapa od źródeł do Czarnej Strugi z Czarną Strugą, w stanie złym, niezagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych, osiągnięcie co najmniej dobrego stanu ekologicznego oraz utrzymanie co najmniej dobrego stanu chemicznego wód, (LW30572 Jezioro Bitkowskie),
- 3** – PLRW700018582831 Błędzianka od źródeł do granicy państwa w stanie złym, niezagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych, osiągnięcie co najmniej dobrego stanu ekologicznego oraz utrzymanie co najmniej dobrego stanu chemicznego wód, (LW30583).

JCWP Dorzecza Niemna:

- 4** – PLRW800018641712 Jemieliścianka, w stanie złym, niezagrożona osiągnięcia, osiągnięcie co najmniej dobrego stanu ekologicznego oraz utrzymanie co najmniej dobrego stanu chemicznego wód, (LW0019 Jezioro Jemieliste),
- 6** - LW30021, jez. Ożewo, stan bardzo dobry, niezagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych, utrzymanie obecnego stanu ekologicznego wód,
- 7** – PLRW800018641732 Rucawizna, w stanie złym, niezagrożona osiągnięcia, osiągnięcie co najmniej dobrego stanu ekologicznego oraz utrzymanie co najmniej dobrego stanu chemicznego wód,

Fot.10 Rzeka Zuśnianka z dużą ilością grążeli

Fot.11 Rzeka Jemielścianka w stanie zarastania z nieuregulowanymi brzegami

Fot.12 Rzeki Rospuda w Filipowie

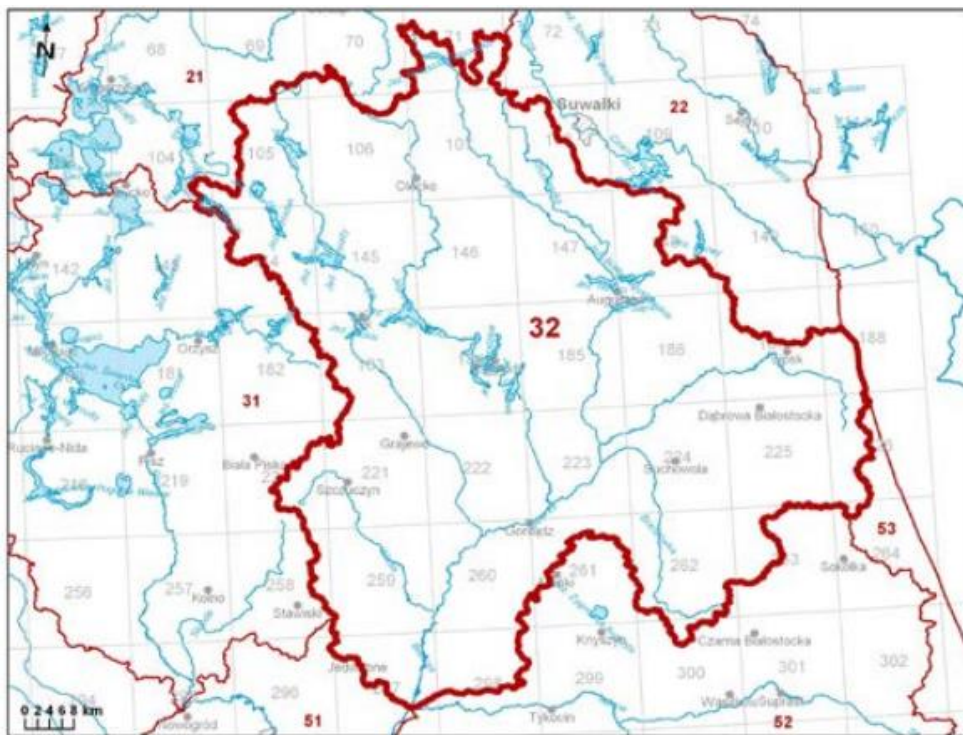

Fot.13 Rzeki Jaworka w okolicach Mieruniszek

Wody podziemne

Gmina Filipów położona jest w obrębie trzech Jednolitych Częściach Wód Podziemnych (JCWPd):

- PLGW200032 (nr 32) obszar dorzecza Wisły, region wodny Środkowej Wisły,
- PLGW200021 (nr 21) obszar dorzecza Pregoi, region wodny Pregoi,
- PLGW200022 (nr 22) obszar dorzecza Niemna, region wodny Niemna.

źródło: <http://www.pgi.gov.pl>

Ryc.14 Gmina Filipów na tle (JCWPd) jednolitych części wód podziemnych (stan na 2016-2020 r.)

Na terenie gminy można wydzielić dwa zasadnicze obszary o odmiennym reżimie występowania wód gruntowych w utworach czwartorzędowych:

I – obszary o swobodnym zwierciadle wód gruntowych, występują głównie w centralnej i wschodniej części gminy (powierzchnie sandrów). Amplituda wahań wody jest ściśle uzależniona od intensywności i długotrwałości opadów atmosferycznych. Najpłycej wodę (płycej niż 1,0 m) gruntową można spotkać w obrębie dolin rzecznych i w obniżeniach. Tereny z wodą gruntową występującą na głębokości 1,0-2,0 m położone są głównie w obrzeżeniach den dolinnych i obniżeń. Stanowią one na ogół wąskie strefy przejściowe do terenów z głębiej występującym zwierciadłem wody.

Największe powierzchnie zajmuje teren z wodą gruntową zalegającą głębiej niż 3,0 m poniżej terenu, a więc nie ograniczają rozwój zabudowy.

II – obszary, w obrębie których liczyć się należy z dużą nieregularnością w układzie występowania I-go zwierciadła wód gruntowych z uwagi na zmienną głębokość zalegania utworów trudoprzepuszczalnych są to obszary o nieciągłym i napiętym zwierciadle wód gruntowych – obszary wysoczyznowe zbudowane z utworów trudoprzepuszczalnych (glin i piasków gliniastych). Stwierdzone w niektórych miejscach płytko występujące wody gruntowe to wody śródglinowe (tzw. wierzchówki) nie tworzące ciągłego poziomu.

Zasadniczy poziom wód gruntowych występuje głębiej pod glinami, tworząc zwierciadło o charakterze napiętym. Głębokość jego zalegania zależy przede wszystkim od miąższości warstwy trudoprzepuszczalnej, a w znacznie mniejszym stopniu od rzeźby terenu.

Na terenie gminy największy wpływ na zróżnicowanie charakteru wód gruntowych ma budowa geologiczna. Mniejszy wpływ ma na układ wód gruntowych ma rzeźba terenu.

Ogólnie należy stwierdzić, że warunki wodne na terenie gminy przedstawiają się na ogół korzystnie dla rozwoju sieci osadniczej. Najbardziej korzystne tereny dla zabudowy znajdują się w obrębie obszaru I-go.

Mniej korzystne warunki zabudowy panują w obrębie obszaru II-go, gdzie ze względu na dużą zmienność w głębokości zalegania wód gruntowych. W obszarze istnieje duża możliwość stagnacji wód opadowych w wierzchnich, nieprzepuszczalnych warstwach gruntu, które wpływają ograniczająco przy lokalizacji zabudowy.

Niekorzystne dla zabudowy są przede wszystkim tereny z wodą gruntową występującą płycej niż 1,0 m. są to przeważnie dna dolin rzecznych i obniżeń terenowych.

Klimat

Obszar gminy pod względem klimatycznym zaliczany jest wg Gumińskiego do Dzielnicy Mazurskiej. Gmina jest pod przeważającym wpływem mas atmosferycznych o wyraźnych cechach kontynentalnych. Tylko południowa część gminy w obrębie Kotliny Biebrzańskiej może mieć warunki mikroklimatyczne nieco różniące się od pozostałego obszaru głównie różnice temperatur.

Najwyższe temperatury występują w lipcu a najniższe w lutym, okres zimowy trwa ok. 4 miesiące z tendencją spadkową w ostatnich latach a okres lata ok. trzech miesięcy z tendencją zwykłą. Okres wegetacyjny (temperatury powyżej 5°C) trwa od 180 do powyżej 190 dni w roku. Notuje się dużą liczbę dni pochmurnych bo ok. 150.

Niekorzystne są również pierwsze dni z przymrozkami, które występować mogą już w pierwszej połowie października i ostatnie w pierwszej połowie maja.

Notuje się małe ilości opadów w skali kraju (600- 650 mm) z tendencją malejącą oraz częstymi opadami nawałnymi. Największych wartości opadów można spodziewać się latem w lipcu najmniejsze zaś na wiosnę. Najniższe opady notowane są w lutym. Pierwsze opady śniegu pojawić się mogą w listopadzie i zalegać do kwietnia.

Dominujące kierunki wiatrów to północne, zachodnie i wschodnie, udział wiatrów silnych to tylko 5%.

Gmina posiada stosunkowo nieliczne tereny o szczególnie niekorzystnych warunkach klimatycznych. Zaliczyć do nich należy doliny – zwłaszcza rzeki Rospudy oraz obniżenia terenowe charakteryzujące się płytkim zaleganiem wód gruntowych.

Oprócz niekorzystnych warunków wilgotnościowych, także warunki termiczne – w wyniku częstego tworzenia się inwersji jak i spływów chłodnego powietrza z okolicznych wzniesień są niekorzystne. Dość częste zaleganie mgieł, a także nienajlepsze przewietrzanie dolin - zwłaszcza w przygruntowej warstwie powietrza czynią te tereny nieprzydatnymi dla lokalizacji zabudowy.

Również mniej korzystne warunki klimatu lokalnego posiadają zbocza o spadkach przekraczających 10 % i ekspozycji północnej. Panują tu niekorzystne warunki wilgotnościowe, termiczne jak i również solarne - zwłaszcza w miesiącach jesiennych i zimowych, gdy wysokość słońca jest niewielka.

Mało korzystne warunki klimatyczne posiadają także tereny znajdujące się w sąsiedztwie dolin i obniżeń.

Pozostałe tereny gminy charakteryzują się na ogół korzystnymi warunkami klimatycznymi. Większość z nich posiada dobre warunki termiczne – wilgotnościowe, solarne a także przewietrzania.

Zdecydowanie najlepsze warunki klimatu lokalnego posiadają zbocza o nachyleniu ok 10 % i ekspozycji południowej. Tereny te odznaczają się bardzo korzystnymi warunkami termicznymi i wilgotnościowymi oraz solarnymi.

Odrębnymi walorami klimatycznymi charakteryzują się kompleksy leśne, a także tereny leżące na ich przedpolu. Lasy wpływają na łagodzenie ekstremów temperatury i wzrost czystości powietrza.

Stan higieny atmosfery nie budzi większych zastrzeżeń z uwagi na brak dużych zakładów przemysłowych.

Środowisko biotyczne

Lasy na terenie gminy położone są w obrębie dwóch mezoregionów przyrodniczo – leśnych Mezoregion Pojezierza Ełckiego i nieznaczna część wschodniej gminy Mezoregion Pojezierza Suwalskiego. Lasy należą do Nadleśnictwa Olecko.

Gmina Filipów należy do najmniej zalesionych obszarów w województwie, które zajmują ok. 10% (9,2%) powierzchni (ryc.15). Przeważającą formą własności są lasy prywatne.

Na terenie gminy na niewielkich obszarach leśnych występują:

- bór mieszany świeży z drzewostanem sosny ok. 80%, świerka ok. 20% z domieszką brzozy, dębu, osiki, olchy w podszytie świerk, jałowiec, leszczyna i jarzębina. Roślinność dna lasu bujna i bogata.

- las mieszany z drzewostanem świerka ok 60%, sosny 40% z licznymi domieszkami dębu, brzozy i osiki, pojedyncze olchy, wiąz, klon i lipa. W podszytie leszczyna, kruszyna, jarzębina, kalina, czeremcha, świerk i sosna. Runo bardzo obfite – szczawik gajowiec, malina, poziomka, czernica i trawy.

- bór wilgotny z drzewostanem sosny w 80%, brzozy 20% z liczną domieszką świerku, olchy, osiki i pojedynczo występującego dębu. Podszyt bogaty reprezentują: kruszyna, leszczyna, osika, brzoza, świerk czeremcha i jarzębina. W runie występują: torfowce, widłak, łochynia, szczawik i pokrzywa.

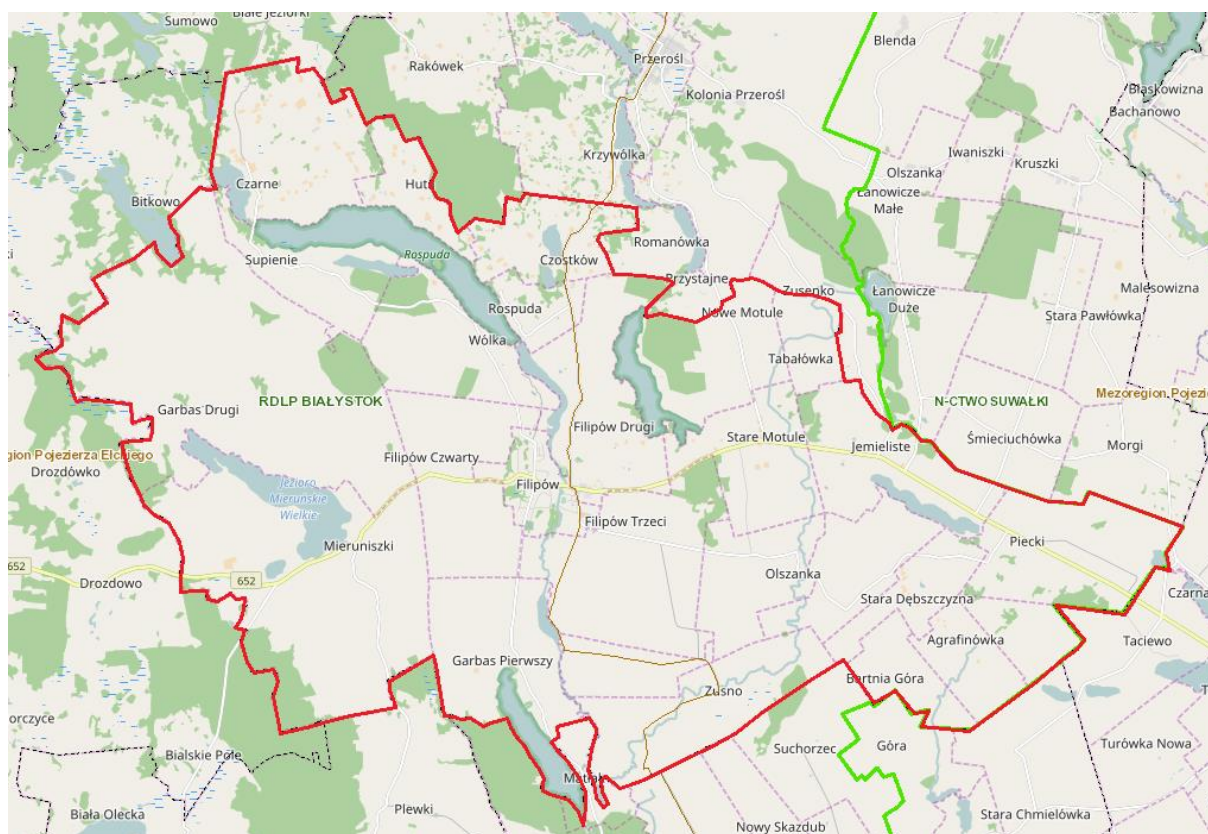
Fot.14 Jeden z niewielkich kompleksów leśnych w okolicach Jemieliste

Fot.15 Jeden z kompleksów leśnych w okolicach Mieruniszek

Fot. 16 Park w centrum Filipowa

Źródło: www.bdl.lasy.gov.pl

Ryc. 15 Lasy na obszarze gminy Filpów i okolic

5.1. Procesy przyrodnicze

Spośród procesów przyrodniczych najistotniejsze znaczenie w aspekcie zagospodarowania przestrzennego terenu mają procesy geodynamiczne, hydrologiczne i ekologiczne.

Do procesów geodynamicznych mających wpływ na nośność podłoża należą takie, jak (Racinowski 1987):

- wietrzenie (proces badany głównie gdy podłoże zbudowane jest z gruntów skalistych, a zjawisko to może powodować obniżenie wartości budowlanej podłoża lub stanowi trudność w jego przestrzennym zagospodarowaniu);
- powierzchniowe ruchy masowe (zachodzą głównie na stromych zboczach dolin, jezior i wysoczyzn);
- procesy wywołane wodami podziemnymi (tj. sufozja, wymoki, kurzawki, przebicie hydrauliczne, tiksotropia, podtapianie, kras), występujące przy szczególnych warunkach hydrotechnicznych podłoża;
- działanie powierzchniowych wód płynących (abłacja deszczowa, działalność cieków, powodzie);
- działanie powierzchniowych wód stojących (abrazja) - dotyczy brzegów zbiorników wodnych, które pozostają w bezpośrednim kontakcie z falującą wodą;
- procesy wywołane działalnością wiatru (procesy eoliczne i korozja – rzadko występująca na terenie Polski), dotyczą głównie obszarów z suchym, piaszczystym podłożem nie porośniętym roślinnością.

Ww. procesy geodynamiczne należą do grupy naturalnie występujących w środowisku, choć część z nich może być spowodowana działalnością człowieka lub przez niego stymulowana (np. powierzchniowe ruchy masowe, procesy wywołane wodami

podziemnymi, procesy eoliczne). Istnieją również procesy geodynamiczne wywołane inżynierską i wydobywczą działalnością człowieka.

Z wymienionych procesów na obszarze opracowania, w obrębie zboczy wysoczyzny i zboczy doliny rzek o dużych spadkach możliwe jest występowanie powierzchniowych ruchów masowych i erozja wód płynących (abłacja deszczowa). Zagadnienie zagrożenia ruchami masowymi omówione jest w kolejnym rozdziale (2.2.).

Ukształtowanie terenu obszaru opracowania powoduje, że następuje z niego głównie odpływ wód. Dotyczy to w szczególności wschodniej części obszaru opracowania. W obrębie wysoczyznowej części obszaru występują także obszary bezodpływowe powierzchniowo (głównie niewielkie zagłębienia terenu).

Obszar opracowania zagrożony jest częściowo powodzią – zagadnienie to omówione jest w kolejnym rozdziale.

Spośród pozostałych procesów przyrodniczych, na obszarze opracowania istotna jest sukcesja roślinności. Niekiedy na części dawnych terenów rolnych obserwowana jest sukcesja roślinności ruderalnej, krzewów i drzew.

Zagrożenia przyrodnicze

W warunkach środowiska przyrodniczego Polski do podstawowych zagrożeń przyrodniczych należą zagrożenie powodziowe, ruchy masowe (zagrożenie morfodynamiczne) i ekstremalne stany pogodowe.

Zagrożenie powodzią

~~Na obszarze opracowania zagrożenie powodziowe występuje w dolinie rzeki Rospudy. Zgodnie z ustawą „Prawo wodne” z dnia 18 lipca 2001 r. (Dz. U. z 2015 r. poz. 469) dla obszaru każdej jednostki administracyjnej powinny być wyznaczone obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi poprzez:~~

- ~~1) studium określające obszary bezpośredniego zagrożenia powodzią opracowywane na zlecenie Dyrektora RZGW;~~
- ~~2) rozporządzenie ministra właściwego do spraw gospodarki wodnej określające obszary potencjalnego zagrożenia powodzią.~~

~~Dla rzeki Rospudy wykonano „Studium dla obszarów nieobwałowanych narażonych na niebezpieczeństwo powodzi”, zgodnie z którym oznaczono zasięg wielkiej wody o prawdopodobieństwie 1%, zasięg wielkiej wody o prawdopodobieństwie 5 %, strefa płytkiego zalewu (0,5 m) od wody 1 %.~~

~~Kwestię ochrony przeciwpowodziowej regulują przepisy ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz.U. z 2021 r. poz. 2233 z późn. zm.). Zgodnie z Prawem wodnym, przez:~~

- ~~1) obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi rozumie się obszary, na których istnieje znaczące ryzyko powodzi lub jest prawdopodobne wystąpienie znaczącego ryzyka powodzi;~~
- ~~2) obszary szczególnego zagrożenia powodzią rozumie się:~~
 - ~~a. obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%,~~
 - ~~b. obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%,~~

- c. obszary między linią brzegu, a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano wał przeciwpowodziowy, a także wyspy i przymuliska, o których mowa w art. 224 ww. ustawy, stanowiące działki ewidencyjne, d) pas techniczny;
- 3) ryzyko powodziowe rozumie się kombinację prawdopodobieństwa wystąpienia powodzi i potencjalnych negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej.

Ochrona przed powodzią jest zadaniem Wód Polskich oraz organów administracji rządowej i samorządowej. Ochronę przed powodzią prowadzi się z uwzględnieniem map zagrożenia powodziowego, map ryzyka powodziowego oraz planów zarządzania ryzykiem powodziowym.

Potencjalne zagrożenie powodziowe w granicach gminy Filipów związane jest z rzeką Rospudą. Granice zasięgu wód o prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi $p=1$ (tj. średnio raz na 100 lat) oraz $p=10\%$ (tj. średnio raz na 10 lat), wskazano na rysunkach Studium, zgodnie z opracowaniem pod nazwą Mapa zagrożenia powodziowego z 2020 r. Z opracowania tego wynika, że obszary te mają w granicach gminy niewielki zasięg i są zlokalizowane głównie w korycie rzeki.

W dokumencie Studium w rozdziale 4.1.14 „Polityka w zakresie gospodarki przestrzennej” w podrozdziale 6 „wykluczenie terenów spod zabudowy” wyszczególniono *obszary szczególnego zagrożenia powodzią, w miejscach zagrożonych wodą Q10%, wyłączając w ten sposób możliwość realizacji tam zabudowy kubaturowej.*

Zagrożenie ruchami masowymi uzależnione jest od wielu czynników, jak:

- morfogeneza terenu;
- morfometria terenu (kąty nachylenia terenu i wysokości względne);
- przypowierzchniowa budowa geologiczna;
- inne przejawy morfodynamiki;
- pokrycie terenu roślinnością;
- zabezpieczenia techniczne stoków.

W przypadku terenów o naturalnych predyspozycjach do powstawania ruchów masowych, ingerencja antropogeniczna może doprowadzić do zachwiania stabilności stoku i uruchomienia procesów morfodynamicznych.

Zgodnie z literaturą, słabe ruchy masowe mogą pojawić się już przy kącie nachylenia $2-7^{\circ}$ przy $7-15^{\circ}$ może wystąpić silne spłyzywanie oraz osuwanie. Przy kącie nachylenia terenu $15-35^{\circ}$ możliwe jest silne osuwanie gruntu. Za osuwiskotwórcze uznaje się generalnie nachylenie terenu $15-35^{\circ}$. Powyżej 35° występuje zjawisko odpadania i obrywania mas skalnych i zwietrzliny.

Do obszarów zagrożonych występowaniem ruchów masowych na obszarze opracowania należą zbocza dolin rzecznych i zbocza wysoczyzny. Stoki wysoczyzny pokryte są w większości trwałą pokrywą roślinną – przede wszystkim murawową, w mniejszym stopniu leśną i semileśną, która skutecznie stabilizuje je pod względem morfodynamicznym. Wynika m. in. z tego konieczność ochrony pokrywy roślinnej.

Potencjalne zagrożenie wystąpienia ruchów masowych mogą spotęgować niewłaściwe lokalizacje obiektów, brak roślinności na zboczach i wprowadzanie sztucznych podcięć zboczy (skarp).

Na terenie gminy występują liczne osuwiska na stromych zboczach jeziora Rospuda, z których nie wszystkie są zarejestrowane. Zarejestrowanych jest sześć osuwisk, podanych przez Starostwo Powiatowe Suwałki, wydział Ochrony Środowiska.:

1. N-34-70-A-c/1 Supienie,
2. N-34-70-A-c/2 Supienie,
3. N-34-70-A-c/3 Wólka,
4. N-34-70-A-d/1 Wólka,
5. N-34-70-A-c/4 Czostków,
6. N-34-70-A-c/5 Czostków (brak mapy).

Powszechnym zagrożeniem w warunkach środowiska przyrodniczego Polski są **ekstremalne stany pogodowe**, jak bardzo silne wiatry, długotrwałe, intensywne opady deszczu lub śniegu. Zapobieganie ekstremalnym stanom pogodowym jest niemożliwe a likwidacja skutków jest kwestią organizacyjną.

5.2. Diagnoza stanu antropizacji środowiska przyrodniczego

Oddziaływanie człowieka na środowisko przyrodnicze powoduje różnorodne przekształcenia jego materialnej i funkcjonalnej struktury. Ingerencja ta prowadzi do antropizacji środowiska przyrodniczego w wyniku jego modyfikacji lub całkowitego przekształcenia. Zantropizowane środowisko przyrodnicze może być stworzone i podtrzymywane celowo, dla wypełnienia określonych funkcji społeczno-gospodarczych, jak i może być następstwem zmian nie zamierzonych, zaktywizowanych lub wywołanych nieracjonalną działalnością człowieka.

Na obszarze opracowania i w jego otoczeniu nie ma podmiotów gospodarczych szczególnie uciążliwych dla środowiska, zakładów posiadających instalacje mogące powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości oraz zaliczonych do zakładów o dużym lub zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnych awarii.

Główne przejawy antropizacji środowiska przyrodniczego obszaru opracowania i jego bezpośredniego otoczenia to:

- dominacja rolniczego użytkowania ziemi, czego efektem są m. in. synantropizacja roślinności, degradacja struktury ekologicznej terenu oraz specyfika krajobrazu o cechach kulturowego krajobrazu rolniczego;
- osadnictwo wiejskie skoncentrowane wzdłuż dróg, głównie we wsiach – źródła emisji zanieczyszczeń do atmosfery, ścieków komunalnych i gospodarczych (brak kanalizacji sanitarnej i deszczowej) oraz odpadów komunalnych i gospodarczych;
- sieć dróg utwardzonych i gruntowych jako źródło emisji zanieczyszczeń atmosfery i hałasu;
- napowietrzne linie energetyczne, w tym wysokiego napięcia (źródło promieniowania elektromagnetycznego);
- według danych WIOŚ (2015) na terenie Gminy Filipów, Spółdzielnia Mleczarska „ROSPUDA” w Filipowie, zaliczana jest do zakładów mogących potencjalnie spowodować poważne awarie poprzez stosowanie w technologii chłodniczej amoniak;
- Wśród podmiotów stanowiących potencjalnie zagrożenie środowiska znajdują się stacje paliw. Eksploatacja stacji stwarza potencjalne zagrożenia dla środowiska w przypadku

rozszerzenia się zbiornika lub instalacji paliwowej oraz podczas rozładunków paliw z cystern samochodowych do zbiorników magazynowych lub tankowania do pojazdów samochodowych.

- jednym ze źródeł zanieczyszczenia wód powierzchniowych są ścieki z oczyszczalni ścieków o przepustowości średniej dobowej 200 m³/dobę. Ilość ścieków oczyszczonych wynosi średnio 55 m³/d.
- Dodatkowym zagrożeniem są także ścieki socjalno – bytowe pochodzące z gospodarstw domowych – gromadzone w nieszczelnych szambach mogą powodować ogromne zanieczyszczenie wód gruntowych i lokalnych cieków.
- Zagrożenia wód podziemnych wynikają z możliwości przenikania zanieczyszczeń z powierzchni ziemi oraz wód powierzchniowych poprzez ich migrację do warstwy wodonośnej.
- Wody podziemne zanieczyszczone są różnymi substancjami chemicznymi, najczęściej są to: azotany, fosforany, substancje ropopochodne, chlorki, siarczany i inne.
- Działalność gospodarcza człowieka związana jest z ingerencją w obieg wód i wywiera wpływ na jakość i ilość zasobów wód podziemnych. Najpowszechniej występującymi przyczynami zanieczyszczeń wód podziemnych są wycieki z nieizolowanych wysypisk odpadów, baz paliwowych i stacji sprzedaży paliw do pojazdów samochodowych. Azotany i fosforany pochodzące ze źle nawożonych pól ornych zanieczyszczają wody podziemne.

Warunki aerosanitarne i akustyczne

Stan jakości powietrza zależy głównie od wielkości i przestrzennego rozkładu emisji ze źródeł stacjonarnych oraz mobilnych, jak również przepływów transgranicznych i przemian fizyko-chemicznych zachodzących w atmosferze. Głównymi źródłami emisji zanieczyszczeń do powietrza są ciepłownie, oraz rozproszone źródła emisji z sektora komunalno — bytowego tzw. emisja niska, a także zanieczyszczenia komunikacyjne. W dalszym ciągu podstawowym nośnikiem energii w gospodarce narodowej jest węgiel kamienny, w wyniku spalania którego powstają uciążliwe zanieczyszczenia powietrza: pyły zawieszone oraz wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne WWA (w tym benzo(a)piren). Do substancji mających największy udział w emisji zanieczyszczeń należą: dwutlenek węgla, dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenek węgla i pyły. Pozostałe zanieczyszczenia emitowane z zakładów przemysłowych wynikają z rodzaju produkcji i stosowanej technologii. Do najczęściej występujących zanieczyszczeń technologicznych należą: alkohole alifatyczne i ich pochodne, kwasy organiczne, ich związki i pochodne, węglowodory pierścieniowe, węglowodory alifatyczne i ich pochodne, oraz w mniejszej ilości inne zanieczyszczenia.

Na terenie gminy Filipów największy udział emisji zanieczyszczeń pochodzi z procesów spalania energetycznego w Spółdzielni Mleczarskiej „Rospuda” – kotłownia opalana węglem i olejem, o wydajności cieplnej 2,67 MW, będąca pod kontrolą służb WIOŚ.

Potencjalne źródła zanieczyszczenia atmosfery w rejonie obszaru opracowania to:

- paleniska domowe, źródła ciepła i emisja technologiczna z obiektów gospodarczych na obszarze opracowania i w jego otoczeniu;
- emisja zanieczyszczeń komunikacyjnych z dróg;
- emisja zanieczyszczeń z ciągników i maszyn rolniczych;
- emisja niezorganizowana pyłów z terenów pozbawionych roślinności (np. drogi gruntowe).

Należy przepuszczać, że na badanym terenie nie występują przekroczenia dopuszczalnych wartości dwutlenku siarki czy dwutlenku azotu i należy zaliczyć teren gminy do obszarów o poziomach stężeń nieprzekraczających dopuszczalnych poziomów.

Można założyć, że wobec małej liczby źródeł zanieczyszczeń i ich charakteru oraz bardzo dobrych warunków przewietrzania stan aerosanitarny obszaru opracowania jest zadowalający.

Hałas

Klimat akustyczny gminy kształtuje głównie komunikacja drogowa oraz w niewielkim stopniu hałas przemysłowy, który ma charakter lokalny o niewielkim zasięgu. Przeprowadzone badania monitoringowe hałasu komunikacyjnego w 2011 r. w Filipowie wskazały na przekroczenie wartości dopuszczalnych poziomów hałasu w porze dnia o 7,4 dB, w porze nocy o 1,4 dB.

Zagrożenie hałasem przemysłowym związane jest głównie z niekorzystną lokalizacją zabudowy mieszkaniowej w pobliżu źródeł hałasu. Na terenie gminy potencjalnym źródłem hałasu przemysłowego mogą być turbiny wiatrowe. Na rysunku Studium – Kierunki zagospodarowania przestrzennego, oznaczono lokalizację oraz strefy w odległości równej lub mniejszej od dziesięciokrotności wysokości elektrowni wiatrowej mierzonej od poziomu gruntu do najwyższego punktu budowli.

Promieniowanie elektromagnetyczne

Na terenie gminy Filipów głównymi źródłami promieniowania elektromagnetycznego są linie elektroenergetyczne. Obszar gminy pokryty jest jedynie siecią SN i NN, usytuowaną w sposób mało kolizyjny, nie stwarzający zagrożenia. Część sieci wymaga modernizacji i uzupełnień. Wszelkie działania związane z rozwojem systemu energetycznego na terenie gminy muszą być zgodne z ogólnymi założeniami i programem określonym przez Zakład Energetyczny Białystok. Przeprowadzane pomiary wykazują brak przekroczeń dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych na terenie gminy.

Stan zanieczyszczenia wody i przekształcenia jej obiegu oraz gospodarka wodno-ściekowa

Stan zanieczyszczenia wód powierzchniowych w rejonie obszaru opracowania kontrolowany jest przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku.

Jednym ze źródeł zanieczyszczeń wód powierzchniowych są ścieki z oczyszczalni ścieków. Gminna oczyszczalnia ścieków w Filipowie od 1.08.2015 r. jest eksploatowana przez Gminę Filipów. Jest to oczyszczalnia mechaniczno - biologiczna z podwyższonym usuwaniem biogenów. Głównymi elementami oczyszczalni są: stacja mechanicznego oczyszczania ścieków (wyposażona w sito i piaskownik poziomy przedmuchiwany) oraz 2 zbiorniki oczyszczania ścieków – reaktory biologiczne o działaniu cyklicznym (SBR). Osad nadmierny, po tlenowej stabilizacji, odwadniany jest przy użyciu prasy, wapnowany oraz wykorzystywany rolniczo. Przy oczyszczalni znajduje się punkt zlewny nieczystości płynnych. Przepustowość oczyszczalni: średnia dobową – 228 m³/d, maksymalna – 250,8 m³/d. Odbiornikiem ścieków oczyszczonych jest rzeka Rospuda. Stężenia odprowadzanych ścieków oczyszczonych nie przekraczają wielkości dopuszczonych rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 24 lipca 2006 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego.

Oczyszczalnia ścieków Spółdzielni Mleczarskiej „Rospuda” w Filipowie. Obiekt został zbudowany pod koniec lat siedemdziesiątych ubiegłego wieku. Jest to oczyszczalnia

mechaniczno - biologiczna z podwyższonym usuwaniem związków biogenych, której głównymi elementami są: zbiornik wstępnego napowietrzania, komory osadu czynnego typu „Promlecze”, osadnik wtórny oraz stacja dozowania preparatu PIX do chemicznego strącania fosforu, a także stacja odwadniania i wapnowania osadu. Przepustowość maksymalna oczyszczalni wynosi 500 m³/d. Odbiornikiem ścieków oczyszczonych jest rzeka Rospuda.

Na terenie gminy funkcjonuje również oczyszczalnia Spółdzielni Mieszkaniowej „DROZD” w miejscowości Garbas II.

Ze względu na rozproszoną zabudowę mieszkaniową ścieki oczyszczane są również przy pomocy przydomowych oczyszczalni ścieków oraz gromadzone w bezodpływowych zbiornikach ścieków.

Źródłem zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych mogą być także nawozy, zarówno sztuczne jak i organiczne oraz chemiczne środki ochrony roślin stosowane w rolnictwie.

Poważne zagrożenie dla wód powierzchniowych i podziemnych na terenach wiejskich stanowią również nieprawidłowo składowane nawozy, a szczególnie nawozy naturalne (obornik, gnojowica, gnojówka, pomiot). Przy nieprawidłowym składowaniu następuje zanieczyszczenie wód gruntowych znacznie stężonymi składnikami nawozu, oddziałującymi na środowisko przez dłuższy czas. Poza tym stanowią potencjalne źródło zanieczyszczenia sanitarnego organizmami chorobotwórczymi.

Przekształcenia litosfery

Do podstawowych przekształceń litosfery w rejonie obszaru opracowania należą:

- zabiegi agrotechniczne na terenach użytkowanych rolniczo – z tą formą gospodarowania związane są przede wszystkim przekształcenia właściwości fizykochemicznych gleb i uruchomienie procesów erozyjnych;
- przekształcenia związane z infrastrukturą komunikacyjną, w tym nasypy, wykopy niwelacje;
- tereny przekształceń geomechanicznych, związanych przystosowaniem terenu do zainwestowania;
- wyrobiska czynnych i zrehabilitowanych złóż kruszywa naturalnego.

Ocena zgodności użytkowania terenu z uwarunkowaniami przyrodniczymi

Przeważająca część obszaru opracowania użytkowana jest rolniczo, w tym największą powierzchnię zajmują grunty orne, wyraźnie mniejszy jest udział łąk i pastwisk (ryc.8).

Warunki agroekologiczne są tu zróżnicowane, generalnie umiarkowane. Użytkowanie rolnicze (w tym użytki zielone) przeważa także w strefie zboczowej wysoczyzny, o znacznych spadkach terenu. Korzystny byłby tu wzrost udziału powierzchniowego lasów. Lasy występują na obszarze opracowania głównie w rozdrobieniu w południowej i środkowej części gminy.

Osadnictwo wiejskie wykształcone jest w postaci wydłużonych ulic (tzw. ulicówki) oraz zabudowa rozproszona – kolonijna zlokalizowanych przeważnie na terenach płasko – równinnych i pagórkowatych moren. Na obszarze opracowania są to tereny o najkorzystniejszych warunkach fizjograficznych. Bariere dla rozwoju osadnictwa na wysoczyźnie stanowi jej strefa stokowa, o dużych wysokościach względnych i dużych spadkach oraz tereny rozległych dolin rzecznych Rospudy.

Ocena odporności środowiska na obciążenie antropogeniczne oraz zdolności do regeneracji

Potencjał samoregulacyjno-odpornościowy środowiska, świadczący o jego zdolności do przeciwdziałania negatywnym zjawiskom, uwarunkowany jest (Przewoźniak 1987):

- stanem wykształcenia środowiska (im bardziej wykształcone, bliższe stanowi finalnemu, klimaksowemu, tym bardziej odporne);
- typem środowiska;
- intensywnością procesów chemicznego i biologicznego metabolizmu (sprężenie dodatnie);
- możliwością wnoszenia materii poza dane struktury przyrodnicze, w czym uczestniczy spływ wodny (powierzchniowy lub gruntowy, w postaci rozpuszczonej lub nie rozpuszczonej), przewietrzanie, denudacja;
- stopniem antropogenicznego przekształcenia środowiska (sprężenie ujemne).

O odporności środowiska decydują zarówno bodźce kinetyczne i materialne. Dany typ środowiska może mieć dużą odporność na bodźce kinetyczne i małą na materialne i odwrotnie.

Typ środowiska przyrodniczego wysoczyzny morenowej, przeważający na obszarze opracowania, pod względem samoregulacyjno-odpornościowym wyróżniają:

- duża zdolność atmosfery do samooczyszczania (dobre warunki przewietrzania);
- stabilność geodynamiczna wierzchowiny;
- umiarkowana intensywność lokalnego obiegu wody na wierzchowinie wysoczyzny;
- bogata struktura ekologiczna (im środowisko jest bardziej zróżnicowane ekologicznie tym jest bardziej stabilne).

Najmniej odporne na bodźce kinetyczne są tereny o największym nachyleniu w strefie stokowej wysoczyzny (zagrożenie erozją przede wszystkim wodną i ruchami masowymi). Szczególnie istotne jest zachowanie roślinności na stromych zboczach, gdyż jej zniszczenie spowodowałoby ewolucję środowiska w kierunku denudowanych stoków, o znacznej dynamice procesów rzeźbotwórczych.

Dna dolin rzecznych pod względem samoregulacyjno-odpornościowym wyróżniają:

- mniejsza niż na wysoczyźnie zdolność atmosfery do samooczyszczania (gorsze warunki przewietrzania);
- stabilność geodynamiczna (poza korytem rzeki);
- znaczna intensywność lokalnego obiegu wody;
- stosunkowo bogata struktura ekologiczna terasy zalewowej i zubożona struktura ekologiczna pozostałej części dolin.

Do obniżenia potencjału samoregulacyjno-odpornościowego środowiska przyrodniczego obszaru opracowania przyczynia się jego przekształcenie antropogeniczne.

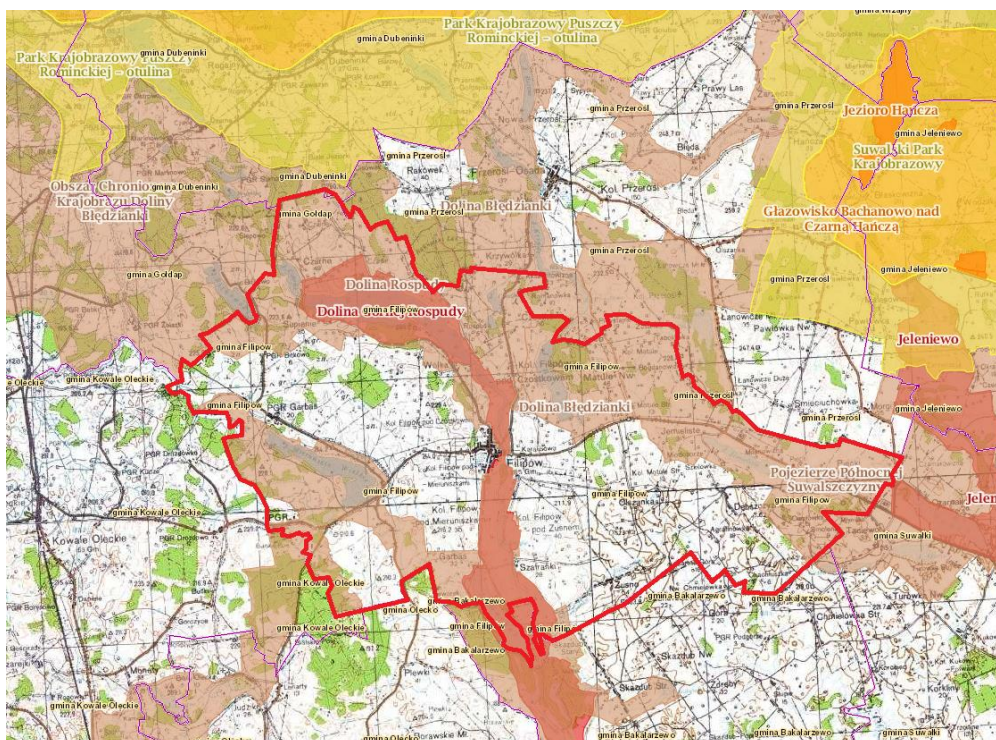
Generalnie środowisko przyrodnicze obszaru opracowania jest umiarkowanie odporne na obciążenie antropogeniczne oraz ma ograniczoną zdolność do regeneracji. W związku z tym konieczne jest racjonalne jego zagospodarowanie.

5.3. Obszary objęte ochroną prawną

Blisko 55 % powierzchni Gminy Filipów zajmują obszary chronione. Największą powierzchnię zajmują obszary chronionego krajobrazu - 8285,33 ha, w obrębie których położone są pozostałe formy ochrony przyrody, ustanowione na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

Na terenie gminy występują następujące formy ochrony przyrody:

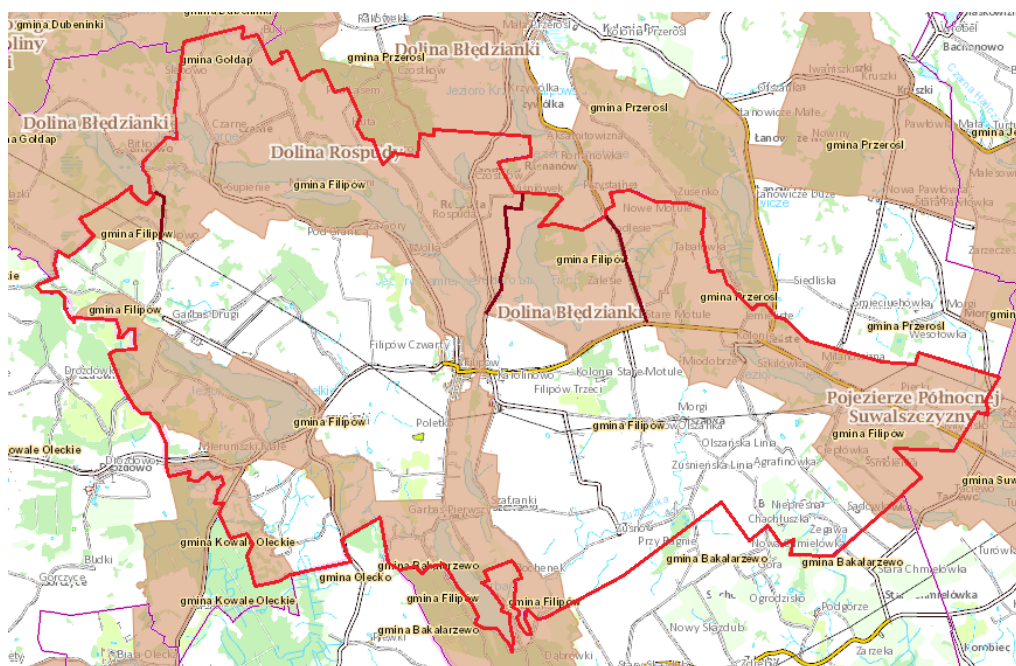
- obszar chronionego krajobrazu,
- obszar Natura 2000,
- pomniki przyrody,
- użytki ekologiczne.

źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

Ryc. 16 Położenie Gminy Filpów na tle obszarów chronionych

Obszary Chronionego Krajobrazu

źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

Ryc.17 Położenie OCHK – Dolina Rospudy, Pojezierze Północnej Suwalszczyzny i Dolina Biedzianki na tle gminy Filpów

Art. 23. Obszar chronionego krajobrazu obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych.

OCHK „Dolina Rospudy” o łącznej powierzchni 23710,86 ha, na obszarze Gminy Filipów 5264,06 ha, utworzony został 02.05.1991 r. w celu ochrony i zachowania fragmentu doliny Rospudy, na którym obowiązuje **Uchwała Nr XII/90/15 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 22 czerwca 2015 r. (Dz. Urz. Woj. Podl. z 2015 r., poz.2118)**, zmieniony **Uchwałą Nr L/471/18 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 25 czerwca 2018 r. (Dz. Urz. Woj. Podl. z 2018 r., poz. 2909)**, tekst uchwały w załączeniu do prognozy (zał. Nr 1 prognozy).

OCHK „Pojezierze Północnej Suwalszczyzny” o łącznej powierzchni 42844,94 ha, na obszarze gminy 2052,02 ha, utworzony został 02.05.1991 r. w celu zachowania różnorodności biologicznej siedlisk przyrodniczych związanych z urozmaiconą rzeźbą polodowcową Pojezierza Północnej Suwalszczyzny z licznymi jeziorami, kemami, ozami i wzgórzami morenowymi, na którym obowiązuje **Uchwała Nr XII/88/15 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 22 czerwca 2015 r. (Dz. Urz. Woj. Podl. z 2015 r., poz.2116)**,), zmieniony **Uchwałą Nr L/468/18 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 25 czerwca 2018 r. (Dz. Urz. Woj. Podl. z 2018 r., poz. 2906)**, **zmieniony Uchwałą Nr XVIII/216/2020 z dnia 27 kwietnia 2020 r. (Dz. Urz. Woj. Podl. z 2020 r., poz. 2246)** tekst uchwały w załączeniu do prognozy (zał. Nr 2 prognozy).

OCHK „Dolina Błędzianki” o łącznej powierzchni 3375,31 ha na terenie województwa podlaskiego, na obszarze gminy 969,25 ha, utworzony został 02.05.1991 r. w celu zachowania różnorodności biologicznej siedlisk przyrodniczych występujących w dolinie rzeki Błędzianki, na którym obowiązuje **Uchwała Nr XII/87/15 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 22 czerwca 2015 r. (Dz. Urz. Woj. Podl. z 2015 r., poz.2115)**,), zmieniony **uchwałą Nr L/472/18 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 25 czerwca 2018 r. (dz. Urz. Woj. Podl. z 2018 r., poz. 2910)**, tekst uchwały w załączeniu do prognozy (zał. Nr 3 prognozy).

Na Obszarach Chronionego Krajobrazu obowiązują następujące zakazy:

- 1) *zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;*
- 2) *likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;*
- 3) *wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;*
- 4) *wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztorowym, przeciwpowodziowym lub przeciwsuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;*
- 5) *dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;*
- 6) *likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych;*

7) *lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej.*

2. Zakazy o których mowa w ust. 1 pkt 3 i 4 nie dotyczą części Obszaru, na których położone są złoża skał:

1) udokumentowane do dnia 31 grudnia 2004 r., których dokumentacje zostały zatwierdzone

przez właściwy organ administracji geologicznej;

2) udokumentowane na podstawie koncesji na poszukiwanie i rozpoznawanie, udzielonych do dnia 31 grudnia 2004 r.;

3) udokumentowane na podstawie informacji geologicznych zawartych w dokumentacjach sporządzonych i zatwierdzonych przez właściwy organ administracji geologicznej do dnia 31

grudnia 2004 r.;

4) wykorzystywanych do celów leczniczych w rozumieniu ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych (Dz. U. z 2012 r. poz. 651 z późn. zm.).

3. Zakaz, o którym mowa w ust. 1 pkt 7 nie dotyczy:

1) obszarów zwartej zabudowy miejscowości w granicach określonych w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, gdzie dopuszcza się uzupełnianie zabudowy mieszkaniowej, usługowej i letniskowej pod warunkiem wyznaczenia nieprzekraczalnej linii zabudowy od brzegu wód, określonej poprzez połączenie istniejących budynków na przylegających działkach w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2012 r. poz. 647 z późn. zm.);

2) siedlisk rolniczych – w zakresie uzupełniania istniejącej zabudowy o obiekty do prowadzenia gospodarstwa rolnego, pod warunkiem nie przekraczania dotychczasowej linii zabudowy od brzegów wód;

3) terenów ogólnodostępnych kąpielisk, plaż i przystani wodnych;

4) istniejących obiektów letniskowych, mieszkalnych, usługowych oraz o funkcji mieszanej nie kolidującej z podstawowym i uzupełniającym przeznaczeniem terenu, zrealizowanych na podstawie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które utraciły moc przed dniem 1 stycznia 2004 r., gdzie dopuszcza się ich odbudowę, rozbudowę lub nadbudowę w rozumieniu ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. 2013 r. poz. 1409 ze zm.) w celu poprawy standardów ochrony środowiska oraz walorów estetyczno-krajobrazowych, pod warunkiem nie przybliżania zabudowy do brzegów wód, a także zwiększania istniejącej powierzchni zabudowy:

a) o nie więcej niż 10 m² w przypadku budynków o powierzchni mniejszej lub równej 100 m²,

b) o nie więcej niż 10% w przypadku budynków o powierzchni powyżej 100 m²,

5) zbiorników wodnych pochodzenia antropogenicznego o powierzchni nie większej niż 0,5 ha i o głębokości nie większej niż 3 m;

Obszar NATURA 2000

Art. 25. 1. Sieć obszarów Natura 2000 obejmuje:

- 1) obszary specjalnej ochrony ptaków;
- 2) specjalne obszary ochrony siedlisk;
- 3) obszary mające znaczenie dla Wspólnoty;

Ryc.18 Obszar Natura 2000 Dolina Górnej Rospudy na tle Gminy Filipów

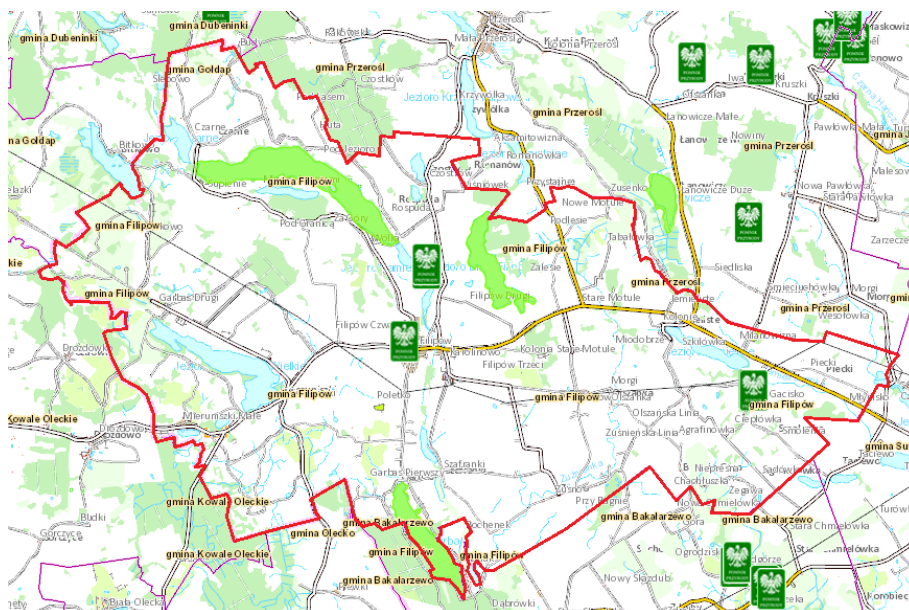
Na obszarze Natura 2000 obowiązuje Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 8 września 2017 r. zmieniającego zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Górnej Rospudy PLH200022 (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 9 września 2017 r., poz. 3414).

Dolina Rospudy położona jest na Poj. Zachodniosuwalskim, w części Poj. Litewskiego graniczącej z Poj. Mazurskim. Pod względem administracyjnym Dolina Górnej Rospudy leży na obszarze trzech gmin: Filipów, Bakalarzewo i Raczki powiatu suwalskiego w woj. podlaskim. Obszar obejmuje górny odcinek doliny rzeki Rospuda, o bardzo dużych walorach przyrodniczych i krajobrazowych, rozciągający się od granicy z woj. warmińsko-mazurskim (źródło) po miejscowość Raczki. Dolina rzeki na całym odcinku ma charakter naturalny. W górnym biegu Rospuda płynie wąskim, krętym korytem z licznymi meandrami, a jej nurt w wielu miejscach przegradzają przewrócone drzewa. Rospuda swoim charakterem przypomina tu rzekę górską o wartkim, szybkim nurcie, kamienistym dnie oraz o wysokich i stromych zboczach doliny. Rzeka przepływa przez szereg (13) jezior typu rynnowego. Brzegi tych jezior, tak jak i zbocza doliny rzeki, pokryte są głównie borami mieszanymi, łęgami i łąkami, a także zbiorowiskami nieleśnymi: murawami, łąkami i pastwiskami. Rzeka Rospuda płynie glacyofluwialną, rynnową doliną wcinającą się głęboko w utwory sandrowe, tworzone przez drobno- i średnioziarniste piaski. Powierzchnię sandru pokrywa miejscami cienka warstwa glin zwałowych lub grubego materiału żwirowego, którei

obecność interpretowana jest jako ślad oscylacji brzeżnych - krótkotrwałych nasunięć lodowca skandynawskiego na usypany wcześniej sandr (Kondracki 1972). Strome zbocza doliny są w wielu miejscach bardzo silnie porożcinane erozyjnie w wyniku działalności spływających wód deszczowych i roztopowych. Współcześnie mikrorzeźba zboczy kształtowana jest gdzie nie gdzie w warunkach wypasu i wydeptywania przez bydło, co przyczynia się do powstania charakterystycznego, schodkowego ukształtowania powierzchni stoku. Młodoglacjalny charakter rzeźby terenu i duża różnorodność siedliskowa, obecność licznych jezior rynnowych i innych typów zbiorników wodnych, a także różnego typu torfowisk wpływają na wysokie walory przyrodnicze i krajobrazowe całego obszaru. Rzeka Rospuda niemal na całej swej długości w granicach obszaru reprezentuje siedlisko przyrodnicze 3260, "nizinne i górskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników". Charakterystyczną cechą tego siedliska w północno-wschodniej Polsce, dobrze wyrażoną na terenie ostoi, jest dominacja rdestnicy nawodnej *Potamogeton nodosus* przy mniejszym udziale włosieniczników, chociaż główny gatunek charakteryzujący siedlisko, włosienicznik rzeczny *Batrachium fluitans*, również w Rospudzie występuje. Bardzo liczną populację w wodach ostoi tworzą grzybienie północne *Nymphaea candida*, gatunek uznany za zagrożony wyginięciem w Polsce. Wody doliny Rospudy to także siedliska dziesięciu gatunków płazów, w tym kumaka nizinnego *Bombina bombina* i traszki grzebieniastej *Triturus cristatus*. Występują tu także dwa gatunki ryb wymienione w Załączniku do tzw. Dyrektywy Siedliskowej - piskorz *Misgurnus fossilis* i różanka *Rhodeus sericeus*. W dolinie Rospudy dużą populację tworzy bóbr *Castor fiber*, dość częsta jest także wydra *Lutra lutra*. W granicach obszaru znajduje się trzynaście jezior: Rospuda, Wysokie, Kamienne, Rospuda-Filipowskie, Długie, Garbaś, Głębokie, Gatne, Siekierewo, Sumowo, Karasiewek, Okrągłe, Bolesty. Duże powierzchnie w obrębie ostoi zajmują mezo- i eutroficzne jeziora, reprezentujące typowo wykształcone siedlisko 3150-1. Ich brzegi i wody tylko w niektórych miejscach poddawane są niekorzystnym oddziaływaniom związanym z rozwojem zabudowy rekreacyjnej oraz ze spływem zanieczyszczeń związanych z gospodarką rolną lub pochodzących z terenów zabudowanych. Potencjalnie niektóre z jezior obszaru mogą stanowić siedlisko łąk ramienicowych (3140), ale ich występowanie, zróżnicowanie i stan w granicach ostoi wymaga dalszych badań. Kilka dystroficznych zbiorników wodnych (3160) zajmuje niewielką powierzchnię i występuje w rozproszeniu w granicach ostoi. Zagłębienia bezodpływowe wypełniają torfowiska przejściowe (7140-1), a także torfowiska wysokie, nieleśne (7110-1, 7120) lub z sosnowymi borami bagiennymi (91D0-2). W szerszych partiach doliny wykształcają się alkaliczne torfowiska przepływowe z mechowiskami i zbiorowiskami mszysto-turzycowymi, reprezentujące podtyp 7230-3. Najważniejsze z nich to Bagno Parchacz w okolicach wsi Kamionka Stara i jeziora Okrągłe. Występują tu dwa gatunki roślin, wymienione w II Załączniku Dyrektywy Siedliskowej - sierpowiec błyszczący *Drepanocladus vernicosus* i lipiennik *Loesella Liparis loeselii*. Na Bagnie Parchacz, a także w innych częściach ostoi niewielkie stosunkowo powierzchnie zajmują różne postaci sosnowo-brzozowego lasu bagiennego (91D0-6). Nieznaczny udział powierzchniowy w Dolinie Górnej Rospudy mają również borealne świerczyny torfowcowe (91D0-5), których płyty reprezentują siedliska leśne bodaj w najmniejszym stopniu przekształcone przez człowieka na tym obszarze. Większość lasów w granicach ostoi zajmuje umiarkowanie żyzne siedliska borów mieszanych i lasów mieszanych i cechuje się stosunkowo młodymi drzewostanami zdominowanym przez sosnę i świerka. Występują tu także grądy reprezentujące siedlisko 9170. Wysokimi walorami przyrodniczymi wyróżniają się płyty grądów zboczowych (9170-3), spotykane na stokach doliny oraz łęgi źródliskowe (91E0-4), wykształcające się u ich podnóży. Przy źródłiskach tym ostatnim towarzyszą niekiedy

ziołorośla (6430-3) z lepiężnikiem *Petasites hybridus*. Na okrajkach lasów występuje kolejny gatunek z Załącznika II - rzepik szczeciński *Agrimonia pilosa*. Murawy kserotermiczne (6210-3), jak wszędzie w Polsce północno-wschodniej, występują tu w zubożałej postaci ze względu na suboptymalne warunki klimatyczne. To siedliska o antropogenicznym charakterze, wykształcone na zboczach doliny o ekspozycji południowo-zachodniej w warunkach ekstensywnego wypasu, który, co zasługuje na podkreślenie, do dziś jest utrzymywany. Dzięki wypasowi zbiorowiska murawowe mają, w odróżnieniu od wielu innych regionów Polski, stabilny charakter, a ich perspektywy ochrony są doskonałe. Szczególnie bogate florystycznie płaty muraw znajdują się w okolicach Filipowa, Raczek, Szafranek i Kamionki Starej pod Bakalarzewem. W ich składzie gatunkowym występują m.in. gęsiówka szorstkowłosa *Arabis hirsuta*, ostrołódka kosmata *Oxytropis pilosa*, tymotka *Boehmera Phleum phleoides*, zawilec wilekokwiatowy *Anemone sylvestris* oraz pięciornik siedmiolistkowy *Potentilla heptaphylla*, osiągający tu północno-wschodni kres swojego zasięgu w Europie. Na skrajach zadrzewień sosnowych towarzyszących murawom rośnie leniec bezpodkwiatkowy *Thesium ebracteatum*. W okolicy Bakalarzewa znajdują się bunkry z okresu II wojny światowej, będące miejscem bytowania nietoperzy, jednak skład gatunkowy chiropterofauny nie był przedmiotem badań. Brak również danych o zróżnicowaniu i bogactwie gatunkowym fauny ptaków na tym obszarze. Dolina Górnej Rospudy cechuje się bardzo dużą różnorodnością siedlisk (14 typów siedlisk Natura 2000, reprezentowanych w niektórych przypadkach przez kilka podtypów), tak wodnych i mokradłowych, jak i leśnych, a także zajmowanych przez zbiorowiska trawiaste. Najwyższy walor przyrodniczy mają siedliska wodne, torfowiska nieleśne, w tym soligeniczne, lasy i bory bagienne oraz murawy kserotermiczne. Występują tu stabilne populacje czterech gatunków roślin oraz po dwa gatunki ryb, płazów i ssaków wymienionych w II Załączniku do Dyrektywy Siedliskowej. Obszar pełni też funkcje korytarza ekologicznego i refugium gatunków związanych z lasami liściastymi i z torfowiskami w rolniczym krajobrazie Pojezierza Zachodniosuwalskiego.

Pomniki Przyrody

źródło: geoserwis.gdos.gov.pl/

Ryc. 19 Pomniki przyrody i użytki ekologiczne Gminy Filipów

Art. 40. 1. Pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głązy narzutowe oraz jaskinie.

1. Na terenach niezabudowanych, jeżeli nie stanowi to zagrożenia dla ludzi lub mienia, drzewa stanowiące pomniki przyrody podlegają ochronie aż do ich samoistnego, całkowitego rozpadu.

Tabela nr 3. Pomniki przyrody

I.p.	Nazwa pomnika przyrody	Data utworzenia	Podstawa prawna	Wymiary	miejsowość	Opis lokalizacji
1.	Dąb szypułkowy ok. 300 lat	2004	Rozp. Nr 10/04 woj. Podlaskiego z 1.04.2004r. Dz.Urz.Woj.Podl.nr.41, poz.748	380-26m	Filpów	Rośnie przy ul. Mieruniszkiej 18
2.	Głaz narzutowy	1953	Uchwała Nr VI/35 Prezyd. WRN w Białymstoku z dnia 3.02.1953r. Dz.WRN z 1953r. nr 3, poz. 13	770-1,1m	Filpów Drugi	Leży nad j. Kamienne na stromej skarpie na W od drogi Filpów-Przerośl
3.	Głaz narzutowy	1953	Uchwała Nr VI/35 Prezyd. WRN w Białymstoku z dnia 3.02.1953r. Dz.WRN z 1953r. nr 3, poz. 13	880-0,95	Filpów Drugi	W pobliżu zabudowań nr 15 ok. stawu
4.	Klon zwyczajny	1998	Rozp. Nr 222/98 woj. Suwalskiego 14.12.1998r. Dz.Urz. woj. Suwalskiego nr 74, poz.510	338-22	Piecki	Przy drodze Filpów-Suwałki ok. zabudowań nr 40
5.	Lipa drobnolistna	1998	Rozp. Nr 222/98 woj. Suwalskiego 14.12.1998r. Dz.Urz. woj. Suwalskiego nr 74, poz.510	378-26	Piecki	Przy drodze Filpów-Suwałki ok. zabudowań nr 41

Źródło: <http://bip.bialystok.rdos.gov.pl/rejestr-form-ochrony-przyrody>

Użytki Ekologiczne

Art. 42. Użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej - naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania.

Tabela nr 4. Użytki ekologiczne

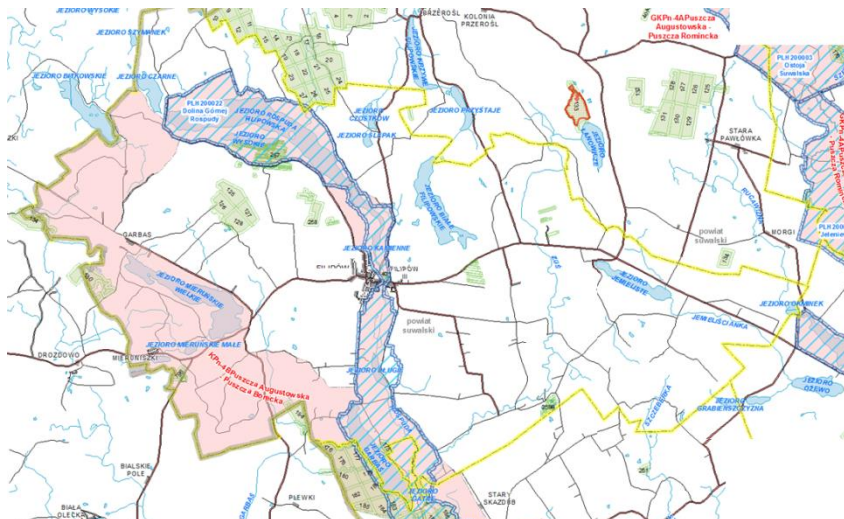
I.p.	Rodzaj użytku ekologicznego	Data utworzenia	Podstawa prawna	powierzchnia	Obręb geodezyjny	Opis
1.	Jez. Białe	1996	Rozp.nr 18/96 woj. Suwalskiego 21.05.1996 Dz. Urz. Woj. Suw. nr 36, poz.95	130,45 ha	Nowe Motule dz.nr 1	Naturalny zbiornik wodny
2.	Jez. Rospuda	1996	Rozp.nr 18/96 woj. Suwalskiego	333,80 ha	Supienie dz.nr 312	Naturalny zbiornik wodny

			21.05.1996 Dz. Urz. Woj. Suw. nr 36, poz.9 5			
3.	Jez. Garbaś	1996	Rozp.nr 18/96 woj.Suwalskiego 21.05.1996 Dz. Urz. Woj. Suw. nr 36, poz.9 5	145,05 ha	Garbas dz.nr 130	Naturalny zbiornik wodny

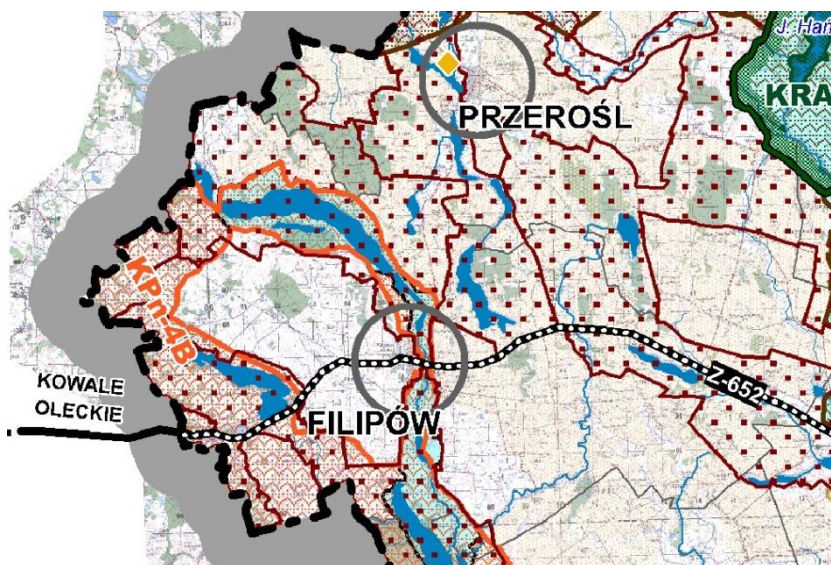
Zródło: <http://bip.bialystok.rdos.gov.pl/rejestr-form-ochrony-przyrody>

Projektowane Korytarze Ekologiczne

Na terenie Gminy przebiega projektowany uzupełniający korytarz ekologiczny Korytarz Północny Puszcza Augustowska – Puszcza Borecka (KPn-4B Puszcza Augustowska – Puszcza Borecka) (ryc.20, 21).

Ryc.20 Przebieg projektowanego uzupełniającego korytarza ekologicznego na terenie Filipów KPn – 4B Puszcza Augustowska – Puszcza Borecka

Ryc.21 Przebieg uzupełniającego korytarza ekologicznego **KPn-4B** wg Planu Zagospodarowania Województwa Podlaskiego

Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody (Dz. U. z 2004. Nr 92, poz. 880 z późn. zm.) na

obszarze opracowania, tak jak w całej Polsce, obowiązuje **ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów**.

Ww. Ustawa zawiera także uwarunkowania dotyczące ochrony terenów zieleni i zadrzewień.

Otoczenie obszaru opracowania

Otoczenie gminy stanowią obszary chronione występujące na obszarze gminy Filipów, które stanowią kontynuację na rozległych terenach regionu. Są to obszary Natura 2000 Dolina Górnej Rospudy oraz na styku z gminą Suwałki obszar Natura 2000 Jeleniewo, na wschód Suwalski Park Krajobrazowy wraz z otuliną i rezerwatami przyrody w odległości ok. 5,7 km, od strony północnej Park Krajobrazowy Puszczy Rominckiej wraz z otuliną w odległości ok. 477 m (ryc.16).

5.5. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji przedsięwzięcia

Brak realizacji przedsięwzięć ustalonych w studium nie spowoduje zmian w środowisku, zachowa stagnację oraz tworzenie nieuporządkowanej sieci osadniczej oraz zachowa dotychczasowe użytkowanie rolnicze czy odłogowanie pól.

6. Stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem

Na terenie gminy nie przewiduje się działań o znaczącym oddziaływaniu na środowisko.

7. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o Ochronie Przyrody

Podstawowym instrumentem służącym do lokalizowania inwestycji na terenie gminy są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, które powinny być zgodne z polityką przestrzenną zawartą w Studium.

Zmiana „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Filipów” polega na:

- 1) Aktualizacji wyznaczenia obszarów, na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW, a także stref ochronnych związanych z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu;
- 2) Aktualizacji zapisów studium w zakresie rozwoju osadnictwa;
- 3) Dostosowaniu zapisów studium do obowiązującego stanu.

W granicach opracowania nie występują problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu. Gmina posiada możliwości do 100% zaopatrzenia w wodę oraz odprowadzenia ścieków w sposób chroniący środowisko przyrodnicze (oczyszczalnia ścieków, własne szczelne zbiorniki na ścieki oraz przydomowe oczyszczalnie ścieków) oraz w dalszym ciągu rozwija możliwości ekologiczne rozwiązania dotyczące odprowadzania ścieków (wprowadzanie ścieków do wód powierzchniowych z uwzględnieniem konieczności zaniechania lub stopniowego eliminowania emisji do wód powierzchniowych substancji priorytetowych oraz substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska).

Teren gminy w znacznej części znajduje się na obszarach chronionych z czego wynikają pewne uwarunkowania zawarte w zakazach i nakazach obowiązujących na tych

obszarach, które muszą być respektowane podczas realizacji przedsięwzięć lokalizowanych na obszarach chronionych.

8. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu

Przy sporządzaniu zmiany „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Filipów” miały zastosowanie cele ochrony środowiska określone w następujących aktach prawnych ustanowionych na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym, krajowym:

Konwencja ramsarska – układ międzynarodowy dotyczący ochrony przyrody podpisany 2 lutego 1971 r., którego celem jest ochrona i utrzymanie w niezmiennym stanie obszarów określonych jako „wodno – błotne”. Szczególnie chodzi o populacje ptaków wodnych zamieszkujących te tereny lub okresowo w nich przebywające.

- Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. (Dyrektywa Siedliskowa) oraz Dyrektywa Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 r. (w sprawie ochrony dzikich ptaków). Głównym celem Dyrektyw jest konieczność przyczynienia się do zapewnienia różnorodności biologicznej poprzez ochronę siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny, flory i ptaków na europejskim terytorium państw członkowskich. Niemniej jednak działania podejmowane zgodnie z dyrektywami powinny uwzględniać wymogi gospodarcze, społeczne i kulturalne oraz cechy regionalne i lokalne.
- Strategia Lizbońska – przyjęta na szczycie Rady Europy w Lizbonie w marcu 2000, uzupełniona na szczycie Rady Europy w Goteborgu w czerwcu 2001 r. Głównym celem „strategii” jest stworzenie na obszarze Unii najbardziej konkurencyjnej i dynamicznej gospodarki na świecie, opartej na wiedzy zdolnej do tworzenia nowych miejsc pracy oraz zapewniającą spójność społeczną. Osiągnięcie tego celu nie musi odbywać się kosztem degradacji środowiska naturalnego i musi być zgodne ze zrównoważonym rozwojem.
- Dyrektywa Rady Nr 85/337/EWG z dnia 27 czerwca 1985 r. w sprawie oceny wpływu wywieranego przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko – dyrektywę niniejszą stosuje się do oceny skutków środowiskowych tych przedsięwzięć publicznych i prywatnych, które mogą mieć znaczący wpływ na środowisko.
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady Europy nr 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko, celem dyrektywy jest zapewnienie wysokiego poziomu ochrony środowiska i przyczynienia się do uwzględnienia aspektów środowiskowych w przygotowaniu i przyjmowaniu planów i programów w celu wspierania stałego rozwoju, poprzez zapewnienie, że zgodnie z niniejszą dyrektywą dokonywana jest ocena wpływu na środowisko niektórych planów i programów, które potencjalnie mogą powodować znaczący wpływ na środowisko.
- Decyzja 1600/2002/WE Parlamentu Europejskiego i Rady Europy z dnia 22 lipca 2002 r. ustanawiająca szósty wspólnotowy program działań w zakresie środowiska naturalnego – VI Program Działań na Rzecz Środowiska. Program ten stanowi podstawę dla wymiaru ochrony środowiska europejskiej strategii stałego rozwoju i przyczynia się do włączenia problemów ochrony środowiska do wszystkich polityk wspólnoty, między innymi poprzez określenie priorytetów ochrony środowiska dla strategii. W szczególności program ten ma na celu:
 - podkreślenie znaczenia zmiany klimatu,

- ochronę, zachowanie, odbudowę i rozwijanie funkcjonowania systemów naturalnych, siedlisk przyrodniczych, dzikiej fauny i flory,
- przyczynianie się do wysokiego poziomu jakości życia i dobrobytu społecznego obywateli poprzez zapewnienie środowiska naturalnego, w którym poziom zanieczyszczenia nie powoduje szkodliwych skutków dla zdrowia ludzkiego i środowiska naturalnego oraz poprzez zachęcanie do stałego rozwoju urbanizacyjnego,
- lepszą wydajność zasobów oraz zarządzanie zasobami i odpadami mając na celu zapewnienie, że spożycie odnawialnych i nieodnawialnych zasobów nie przekroczy zdolności środowiska naturalnego.

- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady Europy 2009/28/WE z dnia 23 kwietnia 2009r. (Dyrektywa OZE).

Dyrektywa OZE ustanawia wspólne ramy dla promowania energii ze źródeł odnawialnych. W związku z tym państwa członkowskie powinny podejmować odpowiednie kroki, mając na celu stworzenie infrastruktury przemysłowej i dystrybucyjnej sieci elektroenergetycznej, inteligentnych sieci, obiektów magazynowania oraz systemu elektroenergetycznego, aby zagwarantować bezpieczne działanie systemu elektroenergetycznego podczas przystosowania go do dalszego rozwoju wytwarzania energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii, w tym również połączeń wzajemnych między państwami członkowskimi oraz między państwami członkowskimi a państwami trzecimi.

- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

Ustawa określa cele, zasady i formy ochrony przyrody żywej i nieożywionej oraz krajobrazu. Ochrona przyrody, w rozumieniu ustawy, polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody: dziko występujących roślin, zwierząt i grzybów, siedlisk przyrodniczych, szczątków przyrody żywej i nieożywionej oraz krajobrazu i zadrzewień.

- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Organy administracji są obowiązane do udostępniania każdemu informacji o środowisku i jego ochronie, dotyczące m.in.:

- stanu elementów środowiska oraz wzajemnego oddziaływania między tymi elementami,
- emisji i zanieczyszczeń oddziałujących lub mogących oddziaływać na środowisko,
- środków i działań, które mają faktycznie lub potencjalnie wpływ na poszczególne elementy środowiska lub ich ochronę oraz raportów w tym zakresie,
- stanu zdrowia, bezpieczeństwa i warunków życia ludzi w zakresie oddziaływania na nie stanu środowiska i emisji.

- Polityka ekologiczna Państwa w latach 2009 – 2012 z perspektywą do roku 2016 przyjęta 22 maja 2009 r.

Jako najważniejsze wyzwanie na rzecz ochrony środowiska naturalnego polityki ekologicznej w skali kraju, dokument zawiera:

- działania na rzecz zapewnienia realizacji zrównoważonego rozwoju,
- przystosowanie do zmian klimatu,
- ochronę różnorodności biologicznej.

Najważniejsze z punktu widzenia niniejszego opracowania (Prognozy) strategiczne cele Polityki ekologicznej to:

- zachowanie bogatej różnorodności polskiej przyrody na różnych poziomach organizacji: na poziomie wewnątrzgatunkowym, gatunkowym oraz ponadgatunkowym (ekosystemowym) wraz z umożliwieniem zrównoważonego rozwoju gospodarczego kraju, który w sposób niekonfliktowy współistnieje z różnorodnością biologiczną,
- w zakresie ochrony przed hałasem dokonanie wiarygodnej oceny narażenia społeczeństwa na ponadnormatywny hałas i podjęcie kroków do zmniejszenia tego zagrożenia tam, gdzie jest ono największe,
- w zakresie ochrony przed nadmiernym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych dokonanie wiarygodnej oceny narażenia społeczeństwa i podjęcie kroków do zmniejszenia tego zagrożenia.

• Program Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2011 – 2014.

Główne priorytety tego Programu to:

- I. Rozwój infrastruktury ochrony środowiska
- II. Ochrona ekologiczna regionu
- III. Racjonalna gospodarka odpadami, przyjazna środowisku w celu ochrony wód i powierzchni ziemi
- IV. Budowa świadomości ekologicznej społeczeństwa.

Z punktu widzenia projektowanego dokumentu głównymi celami ochrony środowiska ustalonymi na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym, krajowym i lokalnym jest:

- utrzymanie norm odnośnie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku określonych w przepisach szczególnych,
- dotrzymanie standardów jakości środowiska w odniesieniu do pola elektromagnetycznego,
- ochrona terenów cennych przyrodniczo, w tym obszarów objętych ochroną prawną,
- ochrona terenów zabudowy mieszkaniowej,
- ochrona krajobrazu.

Powyższe cele zostały uwzględnione przy opracowywaniu zmiany „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy Filipów”.

8.1. Zagrożenia przyrodnicze

W warunkach środowiska przyrodniczego Polski do podstawowych zagrożeń przyrodniczych należą zagrożenie powodziowe, ruchy masowe (zagrożenie morfodynamiczne) i ekstremalne stany pogodowe.

Na obszarze gminy Filipów występują tereny narażone na niebezpieczeństwo powodzi z zasięgiem zalewu bezpośredniego wodą o prawdopodobieństwie 1%, które ciągną się szerokim korytarzem wzdłuż rzeki Rospudy.

Na terenie gminy występują aktywne osuwiska.

Powszechnym zagrożeniem w warunkach środowiska przyrodniczego Polski są **ekstremalne stany pogodowe**, jak bardzo silne wiatry, długotrwałe, intensywne opady deszczu lub śniegu. Zapobieganie ekstremalnym stanom pogodowym jest niemożliwe a likwidacja skutków jest kwestią organizacyjną.

9. Przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływanie bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony NATURA 2000 oraz integralność tego obszaru na środowisko

Na etapie opracowywania zmiany Studium, nie określa się jeszcze wszystkich inwestycji, które będą realizowane na obszarze Gminy. Określa się jedynie tereny preferowane do zainwestowania lub zagospodarowania oraz ogólne warunki, jakie będą musiały być spełnione i zawarte w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego jako ustalenia, które z kolei będą podstawą procesów inwestycyjnych podejmowanych w Gminie.

Funkcjonowanie ustaleń dla poszczególnych stref przewidzianych w projekcie studium może spowodować zmiany w środowisku przyrodniczym (rozumie się przez to oddziaływanie na zdrowie ludzi) w następujący sposób:

- ♦ naruszenia obiegu materii w środowisku,
- ♦ ubytku rolnej przestrzeni produkcyjnej,
- ♦ degradacji środowiska przez:
 - pośrednie zanieczyszczenie gleb i wód ,
 - zanieczyszczenie powietrza (w tym hałas),
 - zniekształcenia pierwotnego krajobrazu,
 - zwiększenie wpływu antropopresji.

Prognozowanie (wstępne) oddziaływania i natężenia zagrożeń środowiska w wyniku lokalizacji sieci osadniczej

Tabela nr 5 - Matryca oddziaływań – osadnictwa

		ELEMENTY ŚRODOWISKA													
		NATURA 2000	różnorodność biologiczna	ludzie	zwierzęta	rośliny	wody powierzchniowe	wody podziemne	powietrze	powierzchnia ziemi	krajobraz	klimat akustyczny	zasoby naturalne	zabytki	dobra materialne
ODDZIAŁYWANIE	bezpośrednie	-	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+	-	-	-
	pośrednie	+	-	+	+	+	+	+	-	+	-	-	+	-	-
	wtórne	-	+	-	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	skumulowane	-	+	-	-	-	+	+	+	+	+	+	+	-	-
	krótkoterminowe	-	+	+	+	+	-	+	+	+	-	+	-	-	-
	średnioterminowe	-	-	-	+	+	-	+	-	-	+	-	-	-	-
	długoterminowe	+	+	+	-	-	+	+	+	+	+	+	+	-	-
	stałe	+	+	-	-	-	+	-	+	+	+	+	+	-	-
	chwilowe	-	+	+	+	+	-	-	+	+	-	+	+	-	-
	pozytywne	-	+	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	+	-
	negatywne	-	-	-	-	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-

Objaśnienia:

- + - oddziaływanie występuje;
- - oddziaływanie nie występuje lub prawie nie występuje.

Tabela nr 6 - Matryca oddziaływań – urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW (ogniwa fotowoltaiczne)

		ELEMENTY ŚRODOWISKA													
		NATURA 2000	różnorodność biologiczna	ludzie	zwierzęta	rośliny	wody powierzchniowe	wody podziemne	powietrze	powierzchnia ziemi	krajobraz	klimat akustyczny	zasoby naturalne	zabytki	dobro materialne
ODDZIAŁYWANIE	bezpośrednie	-	+	-	+	+	-	-	-	+	+	-	+	-	+
	pośrednie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	wtórne	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	skumulowane	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	krótkoterminowe	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	średnioterminowe	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	długoterminowe	-	-	-	+	+	-	-	-	-	-	-	+	-	+
	stałe	-	-	-	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	+
	chwilowe	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	pozytywne	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	negatywne	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Objaśnienia:

+ - oddziaływanie występuje;

- - oddziaływanie nie występuje lub prawie nie występuje

9.1. Różnorodność biologiczna i roślinność

Oddziaływanie realizacji nowej sieci osadniczej będzie zależała od intensywności jej lokalizacji i zapisów dla poszczególnych obszarów chronionych oraz stref intensywnego lub ekstensywnego zagospodarowania. Największe oddziaływania będą miały miejsce na etapie budowy związane one będą z naruszaniem i likwidacją różnorodności biologicznej i roślin w miejscach posadowienia nowej zabudowy jak i większego terenu placu budowy (praca maszyn budowlanych, pojazdy i in.)

Faza budowy może wpłynąć na fragmentację lub całkowite zniszczenie siedlisk.

Ważne jest, aby ewentualna inwestycja – budowa i funkcjonowanie – nie spowodowała zniszczenia, ani degradacji tych enklaw zbiorowisk roślinnych, co dla których sporządzone są plany zadań ochronnych Natura 2000.

Zawsze przewiduje się rekompensatę przyrodniczą na terenach osadniczych w postaci tworzenia terenów zielonych, które stworzą nowe warunki tworzenia się różnorodności biologicznej.

Ogniwa fotowoltaiczne wpłyną bezpośrednio na różnorodność biologiczną w miejscu ich lokalizacji. Zmniejszy się teren penetracji większych ssaków, ptaków oraz rozwój roślinności dostosowanej do zmienionych warunków.

9.2. Ludzie

Jednym z celów kształtowania i ochrony środowiska przyrodniczego w ramach planowania przestrzennego jest poprawa ekologicznych warunków życia ludzi. Warunki te określone są każdorazowo wg (Przewoźniak 2002) przez:

- stan czystości środowiska (warunki aerosanitarnie i akustyczne, wody, powierzchnia ziemi);
- jakość wody pitnej i produktów spożywczych;
- warunki bioklimatyczne;
- przyrodnicze zjawiska katastroficzne;
- powierzchnię i jakość przyrodniczych terenów rekreacyjnych;
- walory krajobrazowe środowiska przyrodniczego.

Analiza ustaleń projektu Studium wykazała, że na terenie gminy Filipów nie przewiduje się wystąpienia znaczącego, negatywnego oddziaływania na stan sozologiczny środowiska, w tym na warunki życia ludzi. Nastąpi poprawa warunków aerosanitarnych i akustycznych, nie pojawią się nowe zwiększone źródła pola elektromagnetycznego, tereny o ponadnormatywnym zasięgu będą wyłączone spod zabudowy. Nie przewiduje się pogorszenia jakości wód powierzchniowych i podziemnych poprzez właściwe rozwiązania gospodarki wodno – ściekowej.

Zmiany krajobrazowe będą związane głównie z ograniczeniem terenów wolnych od zabudowy. Przy zachowaniu zasad ładu przestrzennego i wprowadzeniu odpowiedniej architektury, zgodnie z zaleceniami projektu Studium, możliwe jest ukształtowanie estetycznych terenów wiejskich, które mogą odznaczać się dużą atrakcyjnością krajobrazową.

Osiągnięty będzie wzrost poziomu walorów turystyczno-rekreacyjnych gminy, przede wszystkim poprzez rozwój infrastruktury sportowo-turystycznej i rekreacyjnej oraz poprzez rozwój odpowiedni zorganizowanych ogólnodostępnych miejsc publicznych. Wystąpi trwała poprawa stanu dziedzictwa kulturowego gminy, stanowiącego podstawę tożsamości mieszkańców gminy oraz ważny czynnik jego atrakcyjności turystycznej.

Na obszarze gminy nie występuje zagrożenie przyrodniczymi zjawiskami katastroficznymi, poza ekstremalnymi stanami pogodowymi, które mogą się nasilać w związku z prognozowanymi zmianami klimatu. Przy wdrożeniu zawartych w projekcie Studium zapisów, nie przewiduje się pogorszenia ekologicznych warunków życia ludzi w gminie Filipów. Może wystąpić poprawa ekologicznych warunków życia ludzi, pod warunkiem przestrzegania zapisów dotyczących poprawy stanu sozologicznego środowiska.

Oddziaływanie przyszłych inwestycji przewidzianych w kierunkach będzie miało oddziaływanie zarówno na etapie budowy jak i eksploatacji. W trakcie realizacji inwestycji wpływ robót budowlanych będzie czasowy i zmienny o różnych wartościach i jakościach. Eksploatacja inwestycji nie powinna mieć wpływu na jakość życia ludzi.

W fazie realizacji inwestycji może dochodzić do jednostkowych przekroczeń emitowanego hałasu przewidzianego dopuszczalnymi normami przez poruszające się pojazdy czy pracę maszyn budowlanych. Mogą to być minimalne przekroczenia w bardzo krótkim czasie. W tym przypadku nie można mówić o pogorszeniu warunków akustycznych dla ludzi.

Podsumowując, w wyniku realizacji ustaleń Studium nie prognozuje się wystąpienia ponadnormatywnych często szkodliwych oddziaływań hałasu czy pól elektromagnetycznych na zdrowie ludzi.

Brak oddziaływań ogniw fotowoltaicznych na ludzi.

9.3. Zwierzęta

Oddziaływanie inwestycji na zwierzęta, będzie miało zarówno na etapie budowy jak i eksploatacji. W trakcie realizacji inwestycji wpływ robót budowlanych będzie czasowy i zmienny o różnych wartościach i jakościach. Eksploatacja inwestycji nie wpłynie negatywnie na zwierzęta. Wszelkie inwestycje należy dostosować do zastanych warunków oraz zastosować wszystkie przepisy zawarte w przepisach dla poszczególnych form ochrony przyrody.

Ogniwa fotowoltaiczne zajmą tereny penetracji większych zwierząt w tym ptaków.

9.4. Powietrze atmosferyczne i klimat akustyczny

Podstawowe zmiany klimatyczne na obszarze gminy Filipów, podobnie jak w całej Polsce, związane będą z globalnymi zmianami klimatu, związanymi z efektem cieplarnianym, a nie ze zmianami w wyniku zagospodarowania przestrzennego.

Oddziaływanie na stan zanieczyszczenia powietrza wystąpi głównie na etapie inwestycyjnym i będzie wynikać z pracy sprzętu budowlanego, transportu materiałów budowlanych i gleby z urobku oraz elementów konstrukcyjnych.

Ruch pojazdów, realizacja wykopów oraz składowanie gleby z urobku i ewentualnie sypkich materiałów budowlanych spowoduje okresową emisję pyłów do atmosfery.

Będzie ona miała charakter niezorganizowany, o zasięgu ograniczonym głównie do terenu budowy. Wobec dobrych warunków przewietrzania, nie spowoduje to istotnego wpływu na warunki aerosanitarnie w rejonie realizacji przedsięwzięcia.

Wpływ planowanych przedsięwzięć na klimat akustyczny został przedstawiony przy oddziaływaniu na ludzi (p. 9.2.), hałas jako główny element oddziałujący na ludzi dla którego ustalono normy prawne w odniesieniu do ludzi.

Nie obserwuje się oddziaływań ogniw fotowoltaicznych na powietrze atmosferyczne w tym na klimat akustyczny.

9.5. Krajobraz i powierzchnia ziemi

Krajobraz gminy w zależności od strefy proponowanej w Studium, i proponowanej w niej intensywności zabudowy nie zmieni swojego charakteru. Nowa zabudowa będzie powstawała na zasadzie uzupełnienia, powiększenia istniejącej sieci osadniczej z poszanowaniem cennych terenów chronionych, gdzie planuje się zakaz zabudowy.

Ocena estetyki krajobrazu jest rzeczą subiektywną. Widoczność proponowanych inwestycji będzie uzależniona od szczegółowej lokalizacji i punktu obserwacji, oraz od warunków pogodowych. Negatywne oddziaływanie na krajobraz może mieć zabudowa na nowych terenach inwestycyjnych, które będą pomniejszały tereny wolne od zabudowy.

Oddziaływanie takiej zabudowy zależne będzie od rozwiązań architektonicznych i kształtowania terenów zielonych, które możliwe są do przyjęcia na etapie sporządzania planów zagospodarowania przestrzennego oraz później na etapie projektu budowlanego.

Oddziaływania na przypowierzchniową warstwę litosfery w gminie, będzie związane z rozwojem osadnictwa, rozwojem infrastruktury drogowej i technicznej.

Na etapie inwestycyjnym, związanym z realizacją nowego zainwestowania osadniczego i infrastrukturalnego, prognozuje się wystąpienie następujących przekształceń:

- przekształcenia w przypowierzchniowych strukturach geologicznych, związane z pracami ziemnymi – wykopy w celu posadowienia fundamentów budynków i obiektów technicznych, poprowadzenia ciągów komunikacyjnych oraz uzbrojenia terenu;
- zmiany lokalnego ukształtowania terenu (niwelacje terenu, nasypy, wykopy, wprowadzenie podsypek);

- zmiany aktualnego użytkowania gruntu, tereny rolne zostaną zamienione pod zainwestowanie osadnicze;
- przekształcenia w przypowierzchniowych strukturach geologicznych i likwidacja pokrywy glebowej;
- przekształcenia fizyczne pokrywy glebowej w sąsiedztwie terenów planowanych inwestycji,
- przekształcenia fizyko-chemicznych właściwości gleb wystąpią również na terenach składowania materiałów budowlanych i w wyniku pracy sprzętu budowlanego;
- utwardzenie dużej części terenu (głównie przeznaczonej pod ciągi komunikacyjne).

Na etapie funkcjonowania ustaleń według projektu Studium, przekształcenia wierzchniej warstwy litosfery będą mniej znaczące w porównaniu z etapem inwestycyjnym. Wzmoczone oddziaływanie na powierzchnię ziemi może potencjalnie wystąpić w przypadku nadmiernego użytkowania turystyczno-rekreacyjnego i sportowego terenów turystycznych prowadzącego do zniszczeń roślinności i powstania wydeptczysk (klepisk). Ogniwa fotowoltaiczne zajmą określoną powierzchnię terenu, w czasie realizacji nastąpią zaburzenia gruntu, przejazdu ciężkiego sprzętu budowlanego. Wszystkie spowodowane szkody będą naprawione po zrealizowaniu instalacji. W krajobrazie nastąpi zmiana poprzez wprowadzenie nowych obiektów technicznych na znacznej powierzchni. Ze względu na dosyć niskie (2-3 m) wysokości i lekkie konstrukcje nie będą rażąco wpisywać się w krajobraz, a widoczność ich jest uzależniona od punktu obserwacji

9.6. Wody powierzchniowe i wody podziemne

Gmina jest dobrze zwodociągowana, w 100%. Wydajność istniejących ujęć wody oraz ich planowana modernizacja, jest wystarczająca dla zaspokojenia ludności w wodę w 100% i nie powinna stanowić bariery rozwojowej gminy. Dopuszczalne jest również zaopatrzenie w wodę z indywidualnych ujęć wody.

Na terenie gminy działa oczyszczalnia ścieków o dużej przepustowości, która tylko w części jest wykorzystana, w Filipowie.

Realizacja ustaleń projektu Studium nie stwarza zagrożenia dla osiągnięcia celów środowiskowych określonych w „Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Środkowej Wisły” Rozporządzeniu nr 8/2015 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie z dnia 3 kwietnia 2015 r. w sprawie ustalenia warunków korzystania z wód regionu wodnego Środkowej Wisły (Dz. Urz. Woj. Podl. poz. 1249, 1251).

Ogniwa fotowoltaiczne nie mają wpływu na wody podziemne i powierzchniowe.

9.7. Zasoby naturalne

Surowce, które człowiek czerpie ze środowiska przyrodniczego na swoje potrzeby nazywają się zasobami naturalnymi ziemi. Zasoby te dzielą się na nieorganiczne takie jak: powietrze, surowce mineralne, gleba, woda oraz organiczne tj. rośliny i zwierzęta.

W związku z eksploatacją kruszywa naturalnego na terenie gminy nastąpi uszczuplenie udokumentowanych zasobów surowcowych.

9.8. Zabytki i dobra materialne

Teren przyszłych lokalizacji inwestycji nie wpłynie negatywnie na zabytki czy dobra materialne. Sieć dróg wykorzystywana w czasie budowy czy późniejszej eksploatacji zostanie zmodernizowana czy wyremontowana zgodnie z potrzebami. Tereny zdegradowane podczas budowy zostaną zrehabilitowane.

Wszelkie prace ziemne i inwestycje na stanowisku archeologicznym mogą być wykonywane jedynie po uzyskaniu pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków oraz po

przeprowadzeniu ratowniczych badań archeologicznych lub pod nadzorem archeologicznym.

Ogniwa fotowoltaiczne staną się same dobrem materialnym, sposobem wykorzystania gruntów poprzez posadowienie poszczególnych paneli. Tereny rolne znajdujące się pod panelami jak i między nimi mogą być wykorzystywane w dalszym ciągu rolniczo w sposób ekstensywny.

9.9. Obszary NATURA 2000

W projekcie zmiany Studium na terenach objętych granicami form ochrony przyrody, w tym obszarów Natura 2000 (...) *obowiązuje priorytet ochrony przyrody*. Priorytety ochrony przyrody w zasięgu obszarów Natura 2000 określają omówione poniżej akty prawa powszechnego i miejscowego.

W ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z dnia 3 czerwca 2013 r., poz. 627 z późn. zm.) w odniesieniu do obszarów Natura 2000 zapisano m. in., że: (...)

Art. 33. 1. *Zabrania się, z zastrzeżeniem art. 34, podejmowania działań mogących, osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności:*

1) *pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000 lub*

2) *wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony wyznaczony obszar Natura 2000 lub*

3) *pogorszyć integralność obszaru Natura 200 lub jego powiązania z innymi obszarami.*

(...)

Art. 34. 1. *Jeżeli przemawiają za tym konieczne wymogi nadrzędnego interesu publicznego, w tym wymogi o charakterze społecznym lub gospodarczym, i wobec braku rozwiązań alternatywnych, właściwy miejscowo regionalny dyrektor ochrony środowiska, a na obszarach morskich dyrektor właściwego urzędu morskiego, może zezwolić na realizację planu lub działań mogących znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000 lub obszary znajdujące się na liście, o której mowa w art. 27 ust. 3 pkt 1, zapewniając wykonanie kompensacji przyrodniczej niezbędnej do zapewnienia spójności i właściwego funkcjonowania sieci obszarów Natura 2000.*

2. *W przypadku gdy znaczące negatywne oddziaływanie dotyczy siedlisk i gatunków priorytetowych, zezwolenie, o którym mowa w ust. 1, może zostać udzielone wyłącznie w celu:*

1) *ochrony zdrowia i życia ludzi;*

2) *zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego;*

3) *uzyskania korzystnych następstw o pierwszorzędnym znaczeniu dla środowiska przyrodniczego;*

4) *wynikającym z koniecznych wymogów nadrzędnego interesu publicznego, po uzyskaniu opinii Komisji Europejskiej.*

(...)

Art. 36. 1. *Na obszarach Natura 2000, z zastrzeżeniem ust. 2, nie podlega ograniczeniu działalność związana z utrzymaniem urządzeń i obiektów służących bezpieczeństwu przeciwpowodziowemu oraz działalność gospodarcza, rolna, leśna, łowiecka i rybacka, a także amatorski połów ryb, jeżeli nie oddziałuje znacząco negatywnie na cele ochrony obszaru Natura 2000. (...)*

Ponadto Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz. U. Nr 25, poz. 133 ze zm.) zawiera zapisy, że:

§ 4 Celami wyznaczenia obszarów, o których mowa w § 2, są: ochrona populacji dziko występujących gatunków ptaków, utrzymanie i zagospodarowanie ich siedlisk zgodnie z wymogami ekologicznymi, przywracanie zniszczonych biotopów oraz tworzenie biotopów.

§ 5 Przedmiotem ochrony są gatunki ptaków wymienione w załączniku nr 2 do rozporządzenia, które spełniają kryteria określone w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (Dz. U. Nr 77, poz. 510), oraz ich naturalne siedliska. (...)

Uzupełniające przepisy prawa powszechnego w odniesieniu do obszarów Natura 2000 wprowadza Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (tekst jedn.: Dz. U. z dnia 4.12.2014 r., poz. 1713).

Znaczące negatywne oddziaływanie na obszar Natura 2000 może wystąpić, gdy:

- nastąpi pogorszenie **korzystnego stanu siedlisk** przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt stanowiących cel ochrony,
- inwestycja wpłynie negatywnie **na korzystny stan gatunków**, dla których obszar został wyznaczony jako obszar Natura 2000,
- inwestycja pogorszy **integralność obszaru** Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami (**spójność sieci Natura 2000**).

Korzystny stan siedliska ma miejsce, gdy:

- jego naturalny zasięg i powierzchnia w obrębie tego zasięgu są stałe lub zwiększają się,
- specyficzna struktura i funkcje konieczne do jego długotrwałego zachowania istnieją i prawdopodobnie będą istnieć w dającej się przewidzieć przyszłości,
- stan ochrony gatunków typowych dla tego siedliska jest korzystny.

Korzystny stan gatunku wynika z sumy oddziaływań na jego liczebność i rozmieszczenie w obrębie naturalnego zasięgu i ma miejsce w sytuacji gdy:

- nie zmienia się ich liczebność - dane o dynamice liczebności populacji rozpatrywanych gatunków wskazują, że same utrzymują się w skali długoterminowej jako zdolny do samodzielnego przetrwania składnik swoich siedlisk,
- nie zmniejsza się zasięg ich naturalnego występowania ani nie ulegnie zmniejszeniu w dającej się przewidzieć przyszłości,
- istnieje i prawdopodobnie będzie istnieć siedlisko wystarczająco duże, aby utrzymać swoje populacje przez dłuższy czas.

Integralność obszaru Natura 2000 to (<http://www.ekointerwencje.org.pl/>) stan gwarantujący zrównoważone trwanie populacji tych gatunków i siedlisk przyrodniczych, dla których ochrony zaprojektowano lub wyznaczono obszar Natura 2000. Cechę tę należy rozpatrywać jako właściwość bycia całym (niepokalanym, pełnowartościowym, kompletnym). Obszar Natura pozostanie integralny, kiedy będzie realizował właściwy sobie potencjał, zgodny z celami ochrony obszaru, zachowa zdolności regeneracji i odnawiania w

dynamicznych warunkach, a także będzie wymagał jedynie minimalnego wsparcia z zewnątrz.

Spójność sieci Natura 2000 oceniana jest poprzez analizę znaczenia, jakie ma dany obszar dla zachowania spójności sieci w stosunku do gatunków i siedlisk, które są na nim chronione.

Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody dla obszaru Natura 2000 sprawujący nadzór nad obszarem sporządza projekt planu zadań ochronnych na okres 10 lat (projekt podlega ustanowieniu przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska w drodze zarządzenia) i projekt planu ochrony (projekt podlega ustanowieniu przez ministra właściwego do spraw środowiska w drodze rozporządzenia).

10. Rozwiązania mające na celu zapobiegania, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru.

W celu ograniczenia negatywnych oddziaływań na środowisko i zdrowie ludzi, w niniejszej

- oraz za ich pośrednictwem wód powierzchniowych,
- zaleca się, aby prace ziemne prowadzone w pobliżu drzew – drzewostanów wykonywać w Prognozie oddziaływania na środowisko zaleca się następujące działania:
- zaleca się, aby prace wykonywane ciężkim sprzętem w fazie realizacji inwestycji prowadzone były poza sezonem lęgowym ptaków, rozrodczym płazów,
- w przypadku konieczności prowadzenia prac przy dużych inwestycjach w sezonie lęgowym niezbędny jest nadzór ornitologiczny,
- wskazane jest, aby wszelkie działania związane z lokalizacją inwestycji nie były zlokalizowane na cennych siedliskach przyrodniczych,
- wskazane jest, aby wycinka drzew i krzewów odbywała się poza sezonem wegetacyjnym,
- zaleca się, aby roboty budowlane na gruntach użytkowanych rolniczo dostosować do okresu wegetacji roślin,
- zaleca się, aby prace ziemne wykonywane były w okresie niskich i średnich stanów wód gruntowych, a także rygorystyczne przestrzeganie reżimu technologicznego podczas wykonywania rowów w celu nie dopuszczenia do zanieczyszczenia wód gruntowych sposób niepowodujący zagrożeń dla systemów korzeniowych i pni drzew sąsiednich,
- należy ograniczyć do minimum nieuzasadnione przejazdy ciężkiego sprzętu przez tereny leśne, hydrogeniczne i łąki,
- utrzymanie zieleni wzdłuż obiektów liniowych, pozostawienie starodrzewu i roślinności śródpolnej,
- tworzenie nowych terenów zielonych gatunkami rodzimymi,
- w miejscach, gdzie szczególnie intensywnie poruszał się ciężki sprzęt kołowy należy dokonać spulchnienia gruntu,
- należy chronić warstwę próchniczą gleby, w celu późniejszego jej użycia do rekultywacji gruntów w kierunku przywrócenia do użytkowania rolniczego,
- masy ziemne powstające w trakcie realizacji inwestycji, po zakończeniu budowy, zaleca się wykorzystać do przywrócenia naturalnej rzeźby terenu,
- należy zapewnić właściwe gospodarowanie odpadami wytworzonymi w czasie budowy i eksploatacji inwestycji, magazynować je w wydzielonych i przystosowanych do tego celu miejscach oraz przekazywać podmiotom posiadającym stosowne zezwolenia na ich odzysk i unieszkodliwianie,
- racjonalne zasady wykorzystania oświetleń zewnętrznych, szczególnie na terenach chronionych i w ich sąsiedztwie.

Realizacją projektu Studium nie przewiduje wystąpienia przekształceń wymagających kompensacji przyrodniczej, niezbędnej do zapewnienia spójności i właściwego funkcjonowania obszaru Natura 2000. W związku z realizacją ustaleń projektu zmiany Studium, nie wystąpią zmiany prowadzące do przekształceń obszaru Natura z 2000 oraz do pogorszenia sieci ich połączeń ekologicznych.

11. Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonywania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy

Rozwiązaniem alternatywnym do przedstawionych w projekcie rozwiązań byłoby zaniechanie realizacji przedstawionych zagadnień, co doprowadziłoby do stagnacji rozwoju gospodarczego w gminie.

Nie ma rozwiązań alternatywnych do proponowanych w studium inwestycji. Na etapie projektowania rozwoju gminy Filipów wybrano najlepsze warianty podziału obszaru gminy na strefy polityki przestrzennej z uwzględnieniem priorytetu ochrony przyrody zgodnie z zapisami zawartymi dla poszczególnych form ochrony przyrody.

12. Opis przewidywanych metod i częstotliwość monitoringu w przypadku znaczącego wpływu na środowisko przyrodnicze, spowodowanego realizacją inwestycji

W wyniku przeprowadzanych analiz stwierdzono, iż realizacja sieci osadniczej nie spowoduje znaczącego negatywnego wpływu na środowisko przyrodnicze, w tym obszary Natura 2000. Tym samym nie zaleca się działań kompensujących, a jedynie działania łagodzące i urządzenia zabezpieczające.

Po zastosowaniu środków łagodzących praktycznie zostanie wyeliminowane negatywne oddziaływanie inwestycji na analizowane elementy abiotyczne.

Przed rozpoczęciem eksploatacji inwestycji inwestor zobowiązany jest do przeprowadzania badań poziomu hałasu w środowisku. Obowiązek taki nakłada na inwestora: Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo Ochrony Środowiska Dz.U.2008.25.15 art. 76, Ustawa z dnia 7 lipca 1994r. Prawo Budowlane.

W przypadku ptaków proponuje się wykonanie monitoringu w ciągu minimum dwóch okresów 12 miesięcznych (optymalnie w 1 oraz 3 roku po oddaniu inwestycji do eksploatacji).

13. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Prognoza wykazała brak transgranicznych oddziaływań na środowisko.

Scharakteryzowano stan środowiska przyrodniczego.

Charakterystyczne dla obszaru gminy są głębokie rynny którymi płyną rzeki lub są wypełnione wodą tworząc jeziora. W centralnej części gminy znajduje się rynna rzeki Rospuda. W krajobrazie zaznacza się wyraźnie spadkiem terenu ze strony wschodniej i zachodniej. W części południowo-wschodniej zlokalizowana jest rynna polodowcowa tworząca koryto rzeki Zuśnianki.

W obrębie gminy Filipów można wyróżnić następujące jednostki geomorfologiczne:

- wysoczyznę morenową pagórkowatą,
- rynny polodowcowe,

- współczesne doliny rzeczne.

Pod względem geologicznym obszar gminy Filipów położony jest w obrębie anteklizy mazursko – suwalskiej (wyniesienie mazursko – suwalskie).

Na powierzchni terenu występują przede wszystkim gliny zwałowe, często spiaszczone w stropie bądź piaski gliniaste oraz piaski i żwiry związane z działalnością wód topniejącego lodowca.

Największe rozprzestrzenienie w granicach gminy zajmują zwałowe utwory lodowcowe wykształcone jako gliny piaszczyste bądź piaski gliniaste. Miąższość tych utworów wynosi przeważnie ponad 4,5 m.

Gliny stanowią na ogół korzystne podłoże budowlane, jednak nośność ich jest zmienna, zależna od konsystencji. Dominują tu gliny twardoplastyczne i plastyczne.

Do utworów akumulacji wodnolodowcowej na badanym terenie zaliczane są osady sandrowe, a także piaski i żwiry ozów i kemów. Osady budujące powierzchnie sandrowe wypełniają stare obniżenia.

Miąższość osadów wodnolodowcowych wypełniających obniżenia dochodzi do 10 – 20 m, lokalnie miąższość może wynosić 2 – 3 m. Na terenie gminy powierzchnie sandrowe występują w rynnach subglacialnej w okolicach Filipowa oraz we wschodniej części gminy w okolicach wsi Piecki. Są grunty korzystne dla budownictwa.

Gmina Filipów stanowi teren występowania piasków i glin zwałowych, których wartość jako surowca budowlanego powinna być określona szczegółowymi badaniami. Piaski i żwiry eksploatowane są głównie do budowy dróg oraz na potrzeby własne mieszkańców.

Gleby na terenie gminy wykształciły się na utworach polodowcowych. Są to gleby brunatne właściwe z udziałem gleb brunatnych kwaśnych z niewielkim udziałem gleb bielcowych. Gleby wytworzone zostały na glinach lekkich, piaskach gliniastych lekkich, piaskach gliniastych mocnych z małą domieszką części humusowych.

Gleby tworzą mozaikę gleb na obszarze całej gminy z wyspowym udziałem lepszych gleb w różnych częściach gminy.

Pod względem hydrograficznym gmina Filipów położona jest w trzech zlewniach: Wisły, Pregoty i Niemna. Istotnym elementem wód powierzchniowych są liczne jeziora, co najmniej 14 jezior w tym 12 jezior powyżej 10 ha. Największe z nich to: Rospuda Filipowska, Mieruńskie Wielkie i Garbas. Obszar gminy położony jest na dziewięciu JCWP (Jednolitych Części Wód Powierzchniowych) i trzech JCWPd (Jednolitych Częściach Wód Podziemnych).

Lasy zajmują ok. 10% (9,2%) powierzchni, głównie są to lasy prywatne.

Główne przejawy antropizacji środowiska przyrodniczego obszaru opracowania i jego bezpośredniego otoczenia to dominacja rolniczego użytkowania ziemi, czego efektem są m. in. synantropizacja roślinności, degradacja struktury ekologicznej terenu oraz specyfika krajobrazu o cechach kulturowego krajobrazu rolniczego oraz osadnictwo wiejskie skoncentrowane wzdłuż dróg, głównie we wsiach – źródła emisji zanieczyszczeń do atmosfery, ścieków komunalnych i gospodarczych (brak kanalizacji sanitarnej i deszczowej).

Według danych WIOŚ (2015) na terenie Gminy Filipów, Spółdzielnia Mleczarska „ROSPUDA” w Filipowie, zaliczana jest do zakładów mogących potencjalnie spowodować poważne awarie poprzez stosowanie w technologii chłodniczej amoniak.

Stan środowiska jest na tyle dobrze zachowany i zróżnicowany, że w ok. 55% powierzchni gminy Filipów objętych jest ochroną prawną. Jest to Obszar Chronionego Krajobrazu (Północnej Suwalszczyzny”, Dolina Błędzianki). W obrębie OCHK zlokalizowany jest obszar Natura 2000 Dolina Górnej Rospudy Dolina Rospudy PLH200022. Na terenie gminy

znajduje się również 5 pomników przyrody i 3 użytki ekologiczne. Przez teren gminy przebiega również projektowany korytarz ekologiczny KPn-4B Puszcza Augustowska-Puszcza Borecka.

Brak realizacji zamierzeń Studium nie spowoduje zmian w środowisku. Nie stwierdza się również problemów ochrony środowiska istotnych z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu a w szczególności dotyczących obszarów podlegających ochronie. Przy sporządzaniu zmiany „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Filipów” miały zastosowanie cele ochrony środowiska określone w następujących aktach prawnych ustanowionych na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym, krajowym.

Przeanalizowano oddziaływania ustaleń zmiany Studium. Stwierdzono, że największe oddziaływania będą miały miejsce w fazie inwestowania, mniejsze oddziaływania na poziomie neutralnym stwierdza się w fazie funkcjonowania. Ustalenia zmian studium nie wpłyną na obszar Natura 2000 oraz na jego integralność. Dokładniej działania zostaną ustalone w planach zagospodarowania przestrzennego, które muszą być zgodne z ustaleniami zawartymi w Studium.

Ustalenia zmiany Studium stanowią kierunki podejmowanych działań w dłuższej perspektywie czasu, są wytycznymi dla przyszłych planów zagospodarowania przestrzennego. Działania podejmowane według ustaleń zmiany Studium można uznać za neutralne. Realizacja ustaleń zmian studium nie spowoduje negatywnego wpływu na środowisko co nie przewiduje specjalnego monitoringu. W każdej wyznaczonej strefie zagospodarowania przestrzennego priorytetem jest ochrona środowiska, a tym samym wszelkie działania (rozwój osadnictwa-zabudowa, lokalizacja oze-panele fotowoltaiczne) nie będą stanowiły obciążeń dla środowiska.

Opracowała: Alicja Jaworowska - Jurewicz

A. Jaworowska

13a. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Punktem zmiany studium uchwalonego w 2018 r., była uchwała Nr XIX/232/2021 Rady Gminy Filipów z dnia 31 marca 2021 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Filipów.

Zmiana Studium sporządzona została dla obszaru w granicach administracyjnych gminy, a jej przedmiotem były:

- 1) aktualizacja zapisów dotyczących lokalizacji terenów produkcyjnych, przemysłowych oraz usługowych;
- 2) aktualizacja wyznaczenia obszarów, na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy zainstalowanej większej niż 500 kW, a także stref ochronnych związanych z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu;
- 3) aktualizacja zapisów studium w zakresie rozwoju osadnictwa;
- 4) aktualizacja zapisów studium w zakresie lokalizacji obszarów szczególnego zagrożenia powodzią;
- 5) dostosowanie zapisów studium do obowiązującego stanu prawnego,
- 6) uaktualnienie danych statystycznych dla gminy.

W ramach prac planistycznych zaprojektowano 7 nowych obszarów rozwojowych. W strefie turystycznej A1: obszary A1-14A, A1-19D, A1-29, A1-30 oraz A1-31 o łącznej powierzchni 79,96 ha. Po jednym obszarze rozwojowym zaprojektowano w strefach rolniczych B1 oraz B2, tj. obszar rozwojowy B1-28 o powierzchni 61,66 ha oraz B2-32 o powierzchni 57,06 ha. Powiększeniu uległ obszar B2-9A osiągając powierzchnię 74,68 ha. W związku z pozytywnym rozpatrzeniem wniosków złożonych do Studium, w ramach strefy rolniczej B1, wyznaczono obszary, na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy zainstalowanej większej niż 500 kW..

Na etapie opracowania prognozy analizie poddano oddziaływanie jakie może nastąpić, na etapie realizacji zmiany studium, na środowisko przyrodnicze. Szczególnie zwrócono tutaj uwagę na tereny Natura 2000, zauważając, iż fragmenty dwóch nowo zaprojektowanych obszarów rozwojowych (A1-14A oraz A1-29) w niewielkim zakresie wejdą w teren obszaru Natura2000 Dolina Górnej Rospudy. Ustalono, że największe oddziaływania będą miały miejsce w fazie inwestowania, mniejsze zaś nastąpią w fazie funkcjonowania. Ustalenia zmian studium nie wpłyną na obszar Natura 2000 oraz na jego integralność, gdyż zasięg obszarowy ingerencji jest minimalny w skali całego obszaru. Dokładne działania na tych terenach zostaną ustalone w planach zagospodarowania przestrzennego, które muszą być zgodne z ustaleniami zawartymi w Studium oraz z przepisami odrębnymi, w tym z zakresu ochrony środowiska.

Wprowadzone w studium zmiany, zlokalizowane zostały na terenach nie objętych prawnymi formami ochrony przyrody, za wyjątkiem dwóch fragmentów opisanych powyżej.

Ustalenia zmiany Studium stanowią kierunki polityki przestrzennej władz gminy i stanowią wytyczne do opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Działania podejmowane według ustaleń zmiany Studium można uznać za neutralne. Realizacja ustaleń zmian studium nie spowoduje negatywnego wpływu na środowisko.

Oświadczenie

Ja niżej podpisana Alicja Jaworowska – Jurewicz oświadczam, iż będąc autorem Prognozy oddziaływania na środowisko do projektu zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Filipów.

Spełniam wymagania, o których mowa w art. 74a ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jednolity: Dz. U. tj. z 2016 r. poz. 353 z późn. zm.).

Jestem świadoma odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

Suwałki, lipiec 2018 r.

Podpis

Alicja Jaworowska - Jurewicz

